

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

**Пракса јавних извршитеља са подручја Вишег
суда у Нишу у спровођењу извршења ради
намирења новчаног потраживања**

(мастер рад)

Ментор:

Проф. др Невена Петрушић

Студент:

Милица Стоичков

Бр. индекса: М025/15-0

Ниш, 2018.

САДРЖАЈ

Увод	1
I Јавни извршитељи	3
1.1. Појам.....	3
1.2. Историјат професије јавних извршитеља.....	4
II Структура поступка извршења према ЗИО	8
2.1. Извршна и веродостојна исправа.....	10
2.1.1. Појам, врсте и подобност извршне исправе за извршење.....	10
2.1.2. Појам, врсте и подобност веродостојне исправе за извршење.....	12
2.2. Предлог за извршење и решење о извршењу.....	13
III Средства и предмет извршења	16
3.1. Извршење ради намирења новчаног потраживања.....	18
IV Овлашћења и дужности јавних извршитеља у поступку спровођења извршења ради намирења новчаног потраживања	28
4.1. Трошкови поступка.....	33
4.1.1. Јавноизвршитељска тарифа.....	34
V Контрола рада јавних извршитеља	37
5.1. Надзор министарства над радом јавних извршитеља.....	38
5.2. Надзор Коморе над радом јавних извршитеља.....	38
5.3. Судска контрола јавних извршитеља.....	39
VI Емпиријско истраживање	42
6.1. Циљ и предмет истраживања.....	42
6.2. Хипотезе.....	42
6.3. Методологија.....	43
6.4. Приказ и анализа резултата истраживања.....	43
6.4.1. Евиденције о поступању јавних извршитеља у предметима ради намирења новчаних потраживања.....	45
6.4.2. Анализа непосредног предмета истраживања.....	45
6.5. О ефикасности спровођења извршења ради намирења новчаног потраживања.....	48

6.5.1. Суд или јавно тужилаштво као директни корисници буџетских средстава.....	49
6.5.2. Пренос новчаних средстава на рачун пуномоћника извршног повериоца.....	50
6.6. Примена одређених средстава извршења ради намирења новчаног потраживања.....	51
6.6.1. Извршење на непокретностима.....	51
6.6.2. Извршење на покретним стварима.....	52
6.6.3. Извршење на новчаном потраживању извршног дужника.....	53
6.6.4. Извршење на новчаним средствима на рачуну извршног дужника.....	54
Закључак.....	55
Литература.....	57
Остала истраживачка грађа.....	58
Сажетак и кључне речи.....	61
Summary and key words.....	62
Биографија аутора.....	63

УВОД

Усвајањем новог Закона о извршењу и обезбеђењу (у даљем тексту: ЗИО)¹ од 1. јула 2016. године у режим принудног извршења уведене су одређене новине. Наиме одредбама ЗИО реформисан је поступак извршења и обезбеђења, а такође је проширена и надлежност јавних извршитеља. Две најважније надлежности јавног извршитеља се односе на искључиву надлежност за одређивање и спровођење извршења ради наплате потраживања за извршене комуналне и сличне услуге и на искључиву надлежност за спровођење извршења, осим оних средстава извршења где је прописана искључива надлежност суда.² Поред осталог, дошло је и до измена у домену поступка за извршење на основу веродостојне исправе. У поступку за извршење на основу веродостојне исправе не претходи било какав поступак. То су по правилу једностране исправе, исправе чији је издавалац извршни поверилац који сагласно томе, подношењем веродостојне исправе уз предлог за извршење износи тврдњу да му извршни дужник дугује новчани износ који је у веродостојној исправи назначен.

Проширена надлежност је условила и строжије захтеве у погледу стручних квалификација јавних извршитеља и детаљније законске одредбе о њиховој дисциплинској одговорности. Како су јавни извршитељи преузели значајан део надлежности у области извршења и обезбеђења, контрола законитости и правилности њиховог рада намеће се као питање од посебног значаја, као и какви су ефекти судске контроле извршитеља у фази спровођења извршења.

У овом раду презентовани су резултати истраживања праксе јавних извршитеља на подручју Вишег суда у Нишу, у примени прописа којима је регулисан поступак спровођења извршења ради намирања новчаног потраживања, односно одређивања и спровођења извршења ради наплате потраживања за извршене комуналне и сличне услуге, и то јавног извршитеља Миљана Трајковића из Ниша, јавног извршитеља Небојше Спасојевића из Ниша, јавног извршитеља Миодрага Грујовића из Ниша, јавног извршитеља Зорана Богдановића из Ниша, јавног извршитеља Жарка Димитријевића из Ниша, јавног

¹ Закон о извршењу и обезбеђењу-ЗИО, *Службени гласник РС*, бр. 106/15 и бр. 106/16.

² Суд остаје искључиво надлежан за спровођење извршења заједничке продаје непокретности и покретних ствари, извршење чињења, нечињења или трпљења и извршење извршних исправа у вези с породичним односима и враћањем запосленог на рад.

извршитеља Андрије Анђелковића из Ниша и јавног извршитеља Александра Такића из Ниша. Њихова помоћ и спремност на сарадњу били су од непроцењивог значаја за спровођење истраживања и израду овог рада, на чему сам им искрено захвална.

Основни циљ мастер рада је да се опише и анализира реформисани систем извршења који смо добили усвајањем ЗИО, односно да ли је професија јавних извршитеља допринела унапређењу владавине права, ефикасности извршења судских одлука и наплате потраживања.

Рад се састоји из неколико делова. У првом делу изложен је историјски развој професије јавних извршитеља, као и потребне стручне квалификације за обављање ове делатности. У другом делу представљен је теоријски и правни оквир одређивања и спровођења извршења на основу веродостојних и извршних исправа. Трећи део је посвећен средствима и предмету извршења, односно радњама које се предузимају у поступку спровођењу извршења ради намирена новчаног потраживања. У четвртом делу рада изложена су овлашћења и дужности јавних извршитеља, као и трошкови извршног поступка, будући да јавни извршитељи имају право на накнаду за рад и на накнаду трошкова, према Јавноизвршитељској тарифи. У петом делу изложена је контрола законитости и правилности рада јавних извршитеља, а истовремено је указано и на одређене специфичности поступка за намирена новчаних потраживања насталих из комуналних и сродних делатности. У оквиру шестог дела описани су предмет, циљ, методологија емпиријског истраживања и анализирани подаци прикупљени истраживањем.

І ЈАВНИ ИЗВРШИТЕЉИ

1.1. Појам

Јавни извршитељ је физичко лице, именован од стране министра правде да врши јавна овлашћења која су му поверена законом. Своје услуге врши на законит, независан, ефикасан и транспарентан начин, успостављањем финансијске дисциплине и владавине права.³ Именовање јавних извршитеља и надзор над њиховим радом врши надлежно Министарство правде на споствену иницијативу, на предлог председника суда за чије подручје је јавни извршитељ именован или по притужби другог јавног извршитеља, странке или учесника у поступку. Рад јавног извршитеља надзире и Комора, најмање једном у две године (редовни надзор), при чему проверава и примену Стандарда професионалног понашања јавних извршитеља.⁴ Тренутно је у Србији, у Именику Коморе јавних извршитеља регистровано 236 извршитеља, од тога 74 у Београду, од предвиђених 308 места, а у Нишу 11 јавних извршитеља.⁵ Сваки јавни извршитељ је именован за територију једног Вишег и Привредног суда.

За јавног извршитеља може да се именује пословно способан држављанин Републике Србије који испуњава следеће услове: 1) дипломирао је на правном факултету и има положен испит за јавног извршитеља и правосудни испит; 2) завршио је почетну обуку и има најмање две године радног искуства на пословима правне струке после положеног правосудног испита; 3) достојан за делатност јавног извршитеља; 4) над ортачким друштвом чији је ортак не води се стечајни поступак; 5) против њега не води се кривични поступак за кривично дело против правног саобраћаја или службене дужности, није осуђиван за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или за кажњиво дело које га чини недостојним делатности јавног извршитеља.⁶

Јавни извршитељи у Србији своје пословање обављају у предузетничкој форми, а регистрована су и четири ортачка друштва. У складу са ЗИО-ом, јавни извршитељ

³ Јакшић, А., *Грађанско процесно право*, Београд, 2012, стр. 794.

⁴ Члан 524. ЗИО.

⁵ Комора јавних извршитеља јесте професионално удружење јавних извршитеља, које чине сви јавни извршитељи. са седиштем у Београду, преузето 1. 11. 2017. <http://www.komoraizvrstelja.rs/?q=imenik-izvrstelja>.

⁶ Члан 471. ЗИО.

целокупном својом имовином одговара за штету која током поступка извршења настане његовом кривицом. Сваки јавни извршитељ дужан је да закључи уговор о осигурању у висини најмање 30.000 еура за штету коју би могао причинити трећем лицу обављањем делатности.

Потенцијални корисници јавноизвршитељских услуга могу бити сви учесници правосудног система једне земље: и привредни субјекти и грађани, али и сама држава.

1.2. Историјат професије јавних извршитеља

Јавни извршитељ је нови назив за једну релативну нову правосудну професију која је у наш правни систем уведена одредбама Закона о извршењу и обезбеђењу из 2011. године⁷, с тим што су се одредбе о извршитељима примењивале од средине 2012. године, када су и почели са радом.

Од кад постоји уређено људско друштво судије су биле доминантан фактор у решавању спорова између људи. Међутим, осим судија увек су постојале и различите „помоћне професије“ које су помагале судијама у решавању спорова.⁸ У судовима помоћне послове су обављали: писари, административно особље, чувари, „целати“ - извршитељи кривичних санкција погубљења, судски стражари и сл. Историјски посматрано поступак извршења није био одвојен у посебне категорије, па су наплату новчаних казни или извршење у области грађанског права такође извршавали државни чиновници који су обављали послове: полиције, жандармерије, финансијских полицајаца.

Први Закон о извршењу и обезбеђењу датира из 1930. године, из доба Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, који је према Уредби о увођењу Закона о извршењу и обезбеђењу и са променама из Уредбе о изменама и допунама тог закона од 4. јуна 1937. године (СН бр. 131- XXXIX од 14. јуна 1937. године) ступио на снагу 1. јануара 1938. године. Тај Закон, донет по узору на аустријски Закон о извршном поступку од 1896. године, спадао је у наше најсавременије правне текстове.⁹ Закон је предвидео да се у свим већим судовима формирају „посебна извршна одељења“, први пут се спомињу посебни службеници који се у форми „службених лица“ или „судских извршитеља“ третирају као лица која обављају

⁷ „Сл. гласник РС“, бр. 31/2011, 99/2011 – др. закон, (у даљем тексту: ЗИО из 2011).

⁸ Поповић, М., Шаркић, Н., Стаменковић, Ј., Ђукић, М., Миловановић, Љ., Влаисављевић, Т., Димитријевић, М., *Приручник за примену Закона о извршењу и обезбеђењу*, Београд, 2016., стр. 28.

⁹ Старовић, Б., *Коментар закона о извршном поступку*, Београд, 1987, стр. 14.

одређене службене радње у поступку извршења у грађанским стварима. Поступак извршења у сваком правном подручју био је уређен различитим законима, а и сами органи којима је било поверено спровођење конкретних извршних радњи су били међусобно другачије организовани. Тако су на подручју Србије и Црне Горе извршне радње спроводили представници полицијских власти, док су у подручју које је у то време било познато као „војвођанско правно подручје” извршење спроводили посебни „краљевски судски извршитељи”. Оно што је њих карактерисало је да су своју професију обављали у складу са Наполеоновим царским декретом из јуна 1813. године, којим су утврђена правила и прописи који су се односили на место пребивалишта и рада извршитеља, надзор над њима, али и на конкретне моралне захтеве које су представници ове професије морали поштовати. До доношења овог закона извршни поступак се уређивао парничним поступком.¹⁰

Године 1978. донет је Закон о извршном поступку¹¹ којим је детаљно регулисано питање послова које обављају „судски извршитељи“, али ниједна одредба није посвећена самој професији извршитеља са аспекта: услова за обављање ових послова, обавезног стручног усавршавања, непосредне одговорности и сл. Све одредбе које су се односиле на судског извршитеља заправо су биле посредне одредбе које су говориле о поступку извршења и о евентуалним приговорима на поступак извршења. Одредбе ЗИП из 1978. о заштити дужника физичког лица и правног лица одредбама о ограничењу извршења и изузимању од извршења изложена је критикама. Тако је истицано да су „дужници заштићени и фаворизовани у односу на повериоце“,¹² да су поједине одредбе „великодушне према дужнику“,¹³ да, уопште, ЗИП из 1978. претерано штити дужника и његове интересе¹⁴, односно да је „претерано либералан у заштити дужника и чланова његове породице“.¹⁵ На пример, чл. 92. изузима од извршења, једну врсту примања, а чл. 93. ограничава извршење на другој врсти примања, до одређеног износа.¹⁶

¹⁰ Никетић, Г., *Грађански Законик Краљевине Србије*, Београд, 1922, стр. 438.

¹¹ „Сл. Лист СФРЈ“, бр. 20/78, 6/82, 74/87, 20/90, 35/91; Сл. Лист СРЈ бр. 27/92, 31/93 и 23/94, (у даљем тексту: ЗИП из 1978).

¹² А. Топаловић, Предлози за измену Закона о парничном поступку и Закона о извршном поступку, *Правни живот* бр. 3-4/96, стр. 15.

¹³ Николић, Р., Неефикасност извршног поступка, *Правни живот*, број 12/2000, стр. 67.

¹⁴ Планојевић, Н., Извршење продајом непокретности у светлу предлога новог ЗИП, *Правни живот*, бр. 3-4/2000, стр. 62.

¹⁵ Шаркић, Н., Основна начела Закона о извршном поступку, у Зборнику *Примена Закона о извршном поступку*, Глосаријум, Београд, 2000, стр. 12.

¹⁶ Старовић, Б., *Грађанско процесно право*, Правни факултет у Новом Саду, 1998, стр. 615.

После нешто више од две деценије примене ЗИП из 1978. године, крајем јуна 2000. године донет је нови Закон о извршном поступку.¹⁷ Тако је један законски текст, чије је доношење својевремено било значајан правни догађај у правном животу земље јер је његовим ступањем на снагу заокружен систем цивилноправне заштите, отишао у правну историју.¹⁸ Својинске промене, изједначавање свих облика својине, реафирмација приватне својине, потреба за ефикасним одвијањем правног промета и за ефикасном заштитом грађанских субјективних права, захтевали су нова решења у домену финалне реализације правне заштите. Процесни положај извршног дужника карактерише сужавање његових процесних овлашћења у односу на она која је имао према ранијим прописима, док је процесни положај повериоца знатно побољшан, па чак и фаворизован.¹⁹

Народна скупштина Републике Србије 2004. године донела је нови Закон о извршном поступку²⁰, који је задржао слична решења²¹, све до усвајања ЗИО из 2011. који уводи извршитеља као нову правосудну професију.²² Знатан део овлашћења у домену извршног поступка која су деценијама припадала судској власти делегирана су извршитељима. Тиме се Србија придружила тенденцији заступљеној у региону која се често означава као дејудикализација извршења.²³

Савремени правни системи нуде различите концепције извршења које осцилирају између концепције сличне доношењу судских одлука, с једне стране, и чисто административних метода, с друге стране, а између њих постоји више различитих прелазних, односно комбинованих модела. У европском оквиру, разликују се четири система организације извршења – судски систем организације (Court-oriented System),

¹⁷ „Сл. Лист СРЈ”, бр. 28/2000. од 30. јуна 2000. године, (у даљем тексту: ЗИП из 2000).

¹⁸ Станковић, Г., Зборник радова *Двадесет година Закона о извршном поступку*, Правни факултет, Ниш, 1999, стр. 11.

¹⁹ *Ibid.*

²⁰ „Сл. гласник РС”, бр. 125/04 (у даљем тексту: ЗИП из 2004).

²¹ Усвајањем ЗИП из 2004., поново се уводи жалба у систем редовних правних лекова, поред приговора.

²² Увођењем извршитеља у наш извршни поступак није престао да постоји рад система извршења путем судских извршитеља, већ је извршни поверилац, у предлогу за извршење, био дужан да се определи да ли жели да извршење спроведе суд или извршитељ, под условом да није предвиђена искључива надлежност суда за одређивање и спровођење извршења, односно искључива надлежност извршитеља ради наплате потраживања за извршене комуналне и сродне услуге.

²³ Арсен Јаневски, „Dejudicialization of Enforcement Function: Comparative Legal Study“ Civil Law Forum for South East Europe, Collection of Studies and analyses, Third Regional, Тирана, 2013, стр. 401-409.

систем извршитеља (Bailiff-oriented System), мешовити/комбиновани систем (Mixed System) и административни систем (Administrative System).²⁴

Иако је неспорно да се у поступку извршења не решавају спорна правна и чињенична питања, ипак је у судском систему извршења одговорност за извршење поверена судијама (извршне судије), јер се сматра да је за тумачење садржине грађанске судске одлуке, у смислу њеног принудног извршења, потребно стручно судијско знање. У оквиру система извршитеља, извршење је поверено самосталној правосудној професији. У мешовитим системима извршења, одговорност за извршења је подељена између суда и извршитеља. Иако и ту постоји више варијација, надлежност суда је углавном концентрисана на одређене врсте извршења или на издавање дозвола о извршењу, док су извршитељи надлежни за спровођење извршења, осим ако то није у искључивој надлежности суда. Коначно, постоје и системи у којима се извршење третира као чисто административно питање, па је одговорност за извршење поверена једном или више органа управе (министарство, агенција, управа и сл.), а само извршење спроводе државни (јавни) службеници. Типичан пример прихватања административног концепта извршења је Шведска, где је извршење поверено специјализованој Агенцији за извршење, која спроводи извршење на судским, административним и арбитражним одлукама, а да при томе није потребна никаква посебна судска дозвола о извршењу.

Европски модел углавном је прихватио контролисано поступање извршитеља уз контролни механизам од стране судова. Овакво решење прихваћено је и код нас 2011. године, с тим што је оправдано постојала конкурентна надлежност између судова и нове правосудне професије која је тада означавана као извршитељ. Закон, дакле, оставља судско извршење као алтернативну варијанту тзв. приватном извршењу.²⁵

Извршитељи, који усвајањем новог ЗИО у децембру 2015. године, добијају назив: „јавни извршитељи“, су битан елемент новог закона, они су основни носиоци спровођења извршења.²⁶ Њихова основна делатност, да спроводе извршење, постаје знатно шира и израженија него у ЗИО из 2011., будући да се укида тзв. паралелна или мешовита

²⁴ M. Andenas, B. Hess, P. Oberhammer (eds.), *Enforcement Agency Practice in Europe*, London, Chapter 2, National Paradigms of Civil Enforcement: Mutual Recognition or Harmonization in Europe, British Institute of International and Comparative Law, 2005, 34-36.

²⁵ Шаркић, Н., Николић, М., Критичка анализа одредаба новог Закона о извршењу и обезбеђењу, *Правни живот*, број 11/2011, стр. 840.

²⁶ Рајовић, В., *Грађанско процесно право*, Београд, 2016, стр. 217.

надлежност за спровођење извршења, према којој су за спровођење извршења на једном средству и предмету извршења могли да буду, зависно од избора извршног повериоца, надлежни и суд и јавни извршитељ. Сада је, насупрот томе, јасно одређено да су јавни извршитељи искључиво надлежни за спровођење највећег броја извршења, а судска надлежност је битно смањена.²⁷ Опредељивање за спровођење извршења путем јавних извршитеља изражава став законодавца о већој ефикасности тог система јер након више од две године примене система паралелног колосека у спровођењу извршења, истраживања су показала предности извршења путем јавних извршитеља.²⁸ Нова улога јавног извршитеља у поступку извршења и обезбеђења нужно се одразила на измене у свеукупном законском регулисању овог органа извршног поступка.

II СТРУКТУРА ПОСТУПКА ИЗВРШЕЊА ПРЕМА ЗИО

Поступак извршења је скуп правила садржаних у ЗИО по којима судови и јавни извршитељи поступају ради принудног извршења потраживања садржаног у извршној и веродостојној исправи.

Извршни поступак је дефинисан и као низ правно регулисаних и функционално координираних радњи суда, странака и других субјеката чији је циљ принудно остваривање, односно осигурање будућег остварења потраживања повериоца.²⁹

Поступак извршења обухвата два процесна стадијума у којима се остварују различити процесни циљеви.³⁰ У стадијуму одређивања (дозволе) извршења суд испитује да ли су испуњене претпоставке за извршење и судском одлуком одређује извршење доношењем решења о извршењу, са изузетком наплате потраживања за извршене комуналне и сродне услуге где је предвиђена искључива надлежност извршитеља за

²⁷ Суд остаје искључиво надлежан за спровођење извршења заједничке продаје непокретности и покретних ствари, извршење чињења, нечињења или трпљења и извршење извршних исправа у вези с породичним односима и враћањем запосленог на рад.

²⁸ Бодирога, Н., Ујдехаг, Ј., Гинзбург, С., Попов, К., Бенгтсон, Б., Милошевић, М., *Свеобухватна анализа система извршења у Србији*, Београд, 2014, стр. 334.

²⁹ Трива, С., Бјелајац, В., Дика, М., *Судско извршно право – Опћи дио*, Загреб, 1980, стр. 6.

³⁰ Станковић Г., *Грађанско процесно право*, II свеска, Ванпарнично и извршно процесно право, Ниш, 2007., стр. 159.

одређивање и спровођење извршења.³¹ Када је реч о одређивању извршења, суд без усмене расправе одлучује о предлогу за извршење и без изјашњења извршног дужника. Спровођење извршења почиње предузимање прве извршне радње, а окончава се намирењем повериоца.

Дакле, у фази одређивања извршења процењује се да ли су испуњени услови да се донесе решење (у неким случајевима и закључак) о извршењу. Извршење по правилу одређује суд, а само изузетно извршитељ. Успешно окончана фаза одређивања извршења резултираће решењем суда, а у неким случајевима закључком извршитеља о извршењу. Исход неуспешно окончане фазе одређивања извршења може бити одбацивање предлога за извршење (ако за извршење нису испуњене процесне претпоставке) или одбијање тог предлога (ако нису испуњене материјалноправне претпоставке за извршење).

Фаза спровођења извршења наступа након што је извршење одређено. У тој фази предузимају се извршне радње које имају за циљ намирење извршног повериоца у границама оног што је одређено решењем о извршењу. Успешно окончана фаза спровођења извршења резултираће намирењем извршног повериоца и актом којим се констатује закључење извршења. Неуспешно окончана фаза спровођења извршења резултираће обуставом извршног поступка, са укидањем спроведених извршних радњи или без њега.

Структура поступка може бити различита, што зависи од тога да ли извршење спроводи суд или извршитељ. Осим тога, постоје и нека посебна правила у одређеним извршењима, која обликују специфичну структуру поступка.

Суд је искључиво надлежан када је у питању извршење: 1) заједничка продаја непокретности и покретних ствари, 2) чињења, нечињења или трпљења, 3) извршење извршних исправа у вези с породичним односима и 4) враћањем запосленог на рад.³² Јавни извршитељи су искључиво надлежни за извршење осталих извршних исправа, решења о извршењу на основу веродостојне исправе, решења о усвајању предлога за противизвршење и решења о извршењу решења о изреченим судским пеналима.

³¹ Уставни суд је с тим у вези разматрао надлежност извршитеља за одређивање извршења и закључио да уставне гаранције из члана 32. став. 1. Устава Републике Србије, којима се сваком јемчи право да о његовим правима и обавезама одлучује независан, непристрасан и законом установљен суд, не могу бити протумачене као обавезне у свим фазама поступка. Ово правно мишљење је у складу да праксом Европског суда за људска права. (Одлука Уставног суда РС у предмету ИУз бр. 782/12 од 27. 2. 2014. године).

³² Члан 4. ЗИО.

При одлучивању о предлогу за извршење суд и јавни извршитељ везани су извршном и веродостојном исправом, односно суд није овлашћен да испитује правилност и законитост извршне исправе (начело формалног легалитета).³³

2.1. Извршна и веродостојна исправа

2.1.1. Појам, врсте и подобност извршне исправе за извршење

Основ за одређивање извршења могу бити само исправе којима закон признаје својство извршне или веродостојне исправе.

Извршна исправа је правни акт којим је на ауторитативан и несумњив начин утврђено постојање извршног потраживања.³⁴

Одредбама ЗИО одређено је које јавне исправе могу да буду основ за извршење. Извршне исправе су: 1) извршна судска одлука и судско поравнање који гласе на давање, чињење, нечињење или трпљење; 2) извршна одлука донета у прекршајном или управном поступку и управно поравнање који гласе на новчану обавезу ако посебним законом није друкчије одређено; 3) извод из Регистра залогe и извод из Регистра финансијског лизинга; 4) уговор о хипотеци и заложна изјава; 5) план реорганизације у стечајном поступку чије је усвајање решењем потврдио суд; 6) јавнобележничке исправе које имају снагу извршне исправе; 7) споразум о решавању спора путем посредовања, који испуњава услове одређене законом којим се уређује посредовање у решавању спорова; 8) исправа која је другим законом одређена као извршна исправа.³⁵

У нашем извршном праву постоје и извршне исправе које не потичу од судова и других извршних органа, њихов насатнак није последица делатности државних органа, а њихов број је све већи. Тако, према Закону о хипотеци³⁶ статус извршне исправе имају уговор о хипотеци и заложна изјава (под условом да садрже одређене елементе), према Закону о раду³⁷ извршном исправом сматра се обрачун зараде и накнаде зараде које је

³³ Члан 5. ЗИО.

³⁴ Станковић, Г., Боранијашевић, В., *Извршно процесно право*, Косовска Митровица, 2012, стр. 75.

³⁵ Члан 41. ЗИО.

³⁶ “Службени гласник РС”, бр. 115/2005, 60/2015, 63/2015- Одлука УС и 83/2015.

³⁷ “Службени гласник РС”, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014 и 13/2017- одлука УС.

послодавац дужан да исплати запосленом, према Закону о заштити права на суђење у разумном року³⁸ поравнање између Државног правобранилаштва и странке којој је досуђено новчано обештећење, јавнобележничка исправа, споразум о решавању спора путем посредовања, који испуњава услове одређене законом којим се уређује посредовање у решавању спора.

Судска одлука којом је наложено испуњење потраживања, извршна је ако је постала правноснажна и ако је протекао рок (парициони рок) за добровољно испуњење обавезе.³⁹ Рок за добровољно испуњење тече од дана достављања одлуке извршном дужнику, а завршава се протеком последњег дана рока одређеног судском одлуком.

Суд или орган управе ће на захтев странке у поступку ставити службену белешку на самој извршној исправи или ће издати посебну писану потврду, да су наступили услови за извршност одлуке (клаузула извршности).⁴⁰

Судско поравнање и поравнање закључено у управном или другом поступку извршно је ако је потраживање из поравнања доспело. Доспелост потраживања доказује се записником о поравнању, јавном исправом или у складу са законом овереном исправом.⁴¹ На основу поравнања које је постало извршно у једном делу, извршење се може одредити само у том делу.

Постоје судске одлуке које се принудно извршавају пре него што стекну својство извршности, па и правноснажности. На пример, у парничном поступку постоји могућност да се извесне првостепене одлуке изврше пре њихове правноснажности, односно да изјављена жалба не одлаже извршење сходно одредбама чл. 368. ст. 1. Закона о парничном поступку.⁴²

Извршна исправа је подобна да се на основу ње донесе решење о извршењу ако садржи податке о извршном повериоцу, извршном дужнику и предмет, врсту и обим испуњења обавезе. Ако у извршној исправи није одређен рок за добровољно испуњење обавезе, он износи осам дана од достављања извршне исправе извршном дужнику.⁴³

³⁸ “Службени гласник РС“, бр.40/2015.

³⁹ На пример, решење Вишег суда у Нишу ЗК. бр. 119/15 од 31. 8. 2016. године којим се обавезује тужена да тужиоцу накнади трошкове кривичног поступка у року од 60 дана од дана правноснажности решења.

⁴⁰ Рајовић, В., *op. cit.*, стр. 224.

⁴¹ Члан 45. ст. 2. ЗИО.

⁴² “Службени гласник РС“, бр.72/2011, 49/2013- одлука УС, 74/2013- одлука УС и 55/2014.

⁴³ Члан 47. ст. 1. ЗИО.

Ако извршна исправа садржи посебне услове које је потребно испунити, извршење се може одредити када се утврди да су ти услови испуњени. Ови услови се могу тицати: условних и узајамних обавеза, алтернативних обавеза по избору дужника и факултативног овлашћења дужника.⁴⁴

Основ за спровођење извршења јесте решење о извршењу. Извршење се спроводи у границама решења о извршењу, дакле – у односу на субјекте који су наведени у решењу о извршењу, у погледу обавезе чије је испуњење одређено решењем, те у погледу средства и предмета извршења које је решењем одређено. Када су испуњени сви услови за спровођење извршења, суд, односно извршитељ дужни су да предузму одговарајуће радње спровођења.⁴⁵

2.1.2. Појам, врсте и подобност веродостојне исправе за извршење

Поред извршне исправе, ЗИО извршење ради намирења новчаног потраживања, одређује и на основу веродостојне исправе. То су по правилу једностране исправе, исправе чији је издавалац извршни поверилац који сагласно томе, подношењем веродостојне исправе уз предлог за извршење износи тврдњу да му извршни дужник дугује новчани износ који је у веродостојној исправи назначен.⁴⁶

Веродостојне исправе јесу: 1) меница и чек домаћег или страног лица, са протестом ако је потребан за заснивање потраживања; 2) извод из Централног регистра хартија од вредности о стању на рачуну законитог имаоца обвезница или инструмента тржишта новца (трезорски, благајнички и комерцијални записи) и одлука о њиховом издавању; 3) рачун домаћег или страног лица, са отпремницом или другим писменим доказом о томе да је извршни дужник обавештен о његовој обавези; 4) извод из пословних књига о извршеним комуналним или сродним услугама; 5) обрачун или извод из пословних књига за потраживање таксе за јавни медијски сервис; 6) јавна исправа која ствара извршиву новчану

⁴⁴ Члан 49-51 ЗИО.

⁴⁵ „Извршење се одређује и на терет лица које у извршној исправи није означено као извршни дужник, али само ако се јавном или по закону овереном исправом, или правноснажном одлуком донесеном у парничном, односно управном или прекршајном поступку докаже да је дуговање пренесено на то лице...“ (Окружни суд у Београду, Гж 634/06).

⁴⁶ Поповић, М., Шаркић, Н., Стаменковић, Ј., Ђукић, М., Миловановић, Љ., Влаисављевић, Т., Димитријевић, М., ор. cit, стр. 40.

обавезу⁴⁷; 7) банкарска гаранција; 8) акредитив; 9) оверена изјава извршног дужника којом овлашћује банку да с његовог рачуна пренесе новчана средстава на рачун извршног повериоца; 10) обрачун камате са доказом о основу доспелости и висини потраживања; 11) привремена или окончана ситуација о извршеним грађевинским радовима; 12) обрачун о награди и накнади трошкова адвоката.⁴⁸

Веродостојна исправа је подобна за извршење ако су у њој назначени извршни поверилац и извршни дужник, предмет, врста, обим и време испуњења обавезе.⁴⁹ Када се из веродостојне исправе не види доспелост потраживања, извршни поверилац је дужан да уз веродостојну исправу приложи писмени доказ да је извршном дужнику оставио накнадни рок да испуни обавезу.⁵⁰

2.2. Предлог за извршење и решење о извршењу

Предлог за извршење на основу извршне исправе. Предлог за извршење је иницијални акт којим се покреће извршни поступак. У предлогу за извршење назначавају се идентификациони подаци о извршном повериоцу и извршном дужнику (наведени у члану 30. ЗИО⁵¹), извршна исправа, потраживање извршног повериоца, једно средство или један предмет или више средстава и предмета извршења, и други подаци који су потребни за спровођење извршења.⁵²

⁴⁷ У питању је свака „јавна исправа“ која није извршна исправа и која гласи на испуњење неке новчане обавезе. На пример, наредба јавног тужиоца о исплати трошкова браниоца по службеној дужности кога је поставило надлежно јавно тужилаштво.

⁴⁸ Члан 52. ст. 2. ЗИО.

⁴⁹ Члан 53. ст. 1. ЗИО.

⁵⁰ Укида се закључак о извршењу извршитеља и то управо из разлога што наведени извод из пословних књига није веродостојна исправа у смислу тада важећег чл. 18 ЗИО, наводећи да су документи нејасни, неразумљиви, да представљају само списак рачуна и износа, без спецификације о којим се обавезама ради, а и односе се на сасвим друго лице, а не оно које је тужено. (Одлука Основног суда у Нишу 4П 14395/15 од 21. 4. 2016. године).

⁵¹ Када је извршни дужник суд или јавно тужилаштво, у предлогу за извршење као рачун дужника треба навести рачун Извршења буџета Републике Србије, ПИБ и изведени матични број на основу ЈБ КЈС (Јединствени број корисника средстава) дужника. (Допис Народне Банке Србије, Одељења за принудну наплату бр. IX- 2055/16 од 28. 1. 2016. године).

⁵² Првостепени суд је нашао да је предлог за извршење неуредан, јер истим нису обухваћени и парнични трошкови из извршне исправе, па је закључком од 13. 1. 2017. године, наложио извршном повериоцу да исти уреди и обухвати и парничне трошкове, тачније целокупно потраживање из извршне исправе. Како извршни поверилац није поступио по наведеном закључку, првостепени суд је донео решење БИИ. бр. 249/17 од 1. 2. 2017. године, а којим је одбачен предлог за извршење. Виши суд у Нишу је правноснажним решењем укинуо наведено решење јер је предлог за извршење поднет у свему у складу са одредбама чл. 59. ЗИО, а такође овим чланом, као ни осталим одредбама ЗИО, није прописано да извршни поверилац, мора предлогом да обухвати

Уз предлог за извршење прилаже се извршна исправа у оригиналу, овереној копији или препису, и друга исправа одређена овим законом, с тим што извршна исправа мора да садржи потврду о извршности, али ако се предлог за извршење подноси суду који је у првом степену одлучивао о потраживању извршног повериоца, уз њега се не прилаже извршна исправа, а и ако се приложи, не мора да садржи потврду о извршности.⁵³

Извршни поверилац који захтева извршење ради намирења новчаног потраживања није дужан да у предлогу за извршење назначи средство и предмет извршења (извршење на целокупној имовини извршног дужника).⁵⁴

Обавезан део предлога за извршење је и назначење јавног извршитеља који ће решење о извршењу спровести.

Јавни извршитељ је сада овлашћен на бази општепознатих чињеница или провером података о извршном дужнику да утврди и одлучи у току поступка који је најлакши и најједноставнији начин спровођења извршења, под условом да од стране извршног повериоца није унапред одређено средство извршења, што умногоме олакшава спровођење извршења.⁵⁵

Предлог за извршење на основу веродостојне исправе. Извршни поверилац који захтева намирење новчаног потраживања (на пример, потраживања на основу фактуре) није дужан да у предлогу за извршење наводи средства и предмет извршења сходно одредбама чл. 66. ст. 2. ЗИО, већ ће јавни извршитељ, без предлога извршног повериоца, да донесе закључак којим после идентификовања имовине извршног дужника одређује средство и предмет извршења.

Одредбама чл. 62. ЗИО предвиђени су обавезни делови предлога за извршење на основу веродостојне исправе, и то: идентификациони подаци о извршном дужнику и извршном повериоцу; веродостојна исправа; новчано потраживање извршног повериоца; једно средство и предмет извршења или више средстава и предмета извршења; други подаци и исправе који су потребни за спровођење извршења; захтев да се извршни дужник обавезе да намири новчано потраживање извршног повериоца са трошковима у року од 8

целокупну тражбину из извршне исправе, односно извршни поверилац може тражити наплату целокупне извршне тражбине из извршне исправе или део. (Решење Вишег суда у Нишу ЗГж. бр. 1586/17 од 25. 7. 2017. године).

⁵³ Члан 59. ст. 3. ЗИО.

⁵⁴ Члан 60. ст. 1. ЗИО.

⁵⁵ Шаркић, Н., *Примена новог Закона о извршењу и обезбеђењу*, Зборник радова, 2013., стр. 77.

дана, односно 5 дана у меничним стварима, од дана достављања; захтев да се одреди извршење ради намирења новчаног потраживања повериоца и трошкова поступка. Обавезно део предлога је и назначење јавног извршитеља који ће решење о извршењу спровести.

Одредбама чл. 48. новог ЗИО је прописано да се извршни поступак води и на предлог и у корист лица које као извршни поверилац није назначен у веродостојној исправи, ако јавном или по закону овереном исправом докаже да је потраживање из веродостојне исправе прешло на њега, а ако такав доказ није могућ, ако прелаз потраживања докаже правноснажном или коначном одлуком донетом у парничном, прекршајном или управном поступку.

Решење о извршењу. Суд одлучује о предлогу за извршење на основу извршне или веродостојне исправе у року од 8 дана од дана пријема предлога, а у року од 3 дана од дана доношења отправља решење. Ако у законском року суд не одлучи о предлогу за извршење, извршни поверилац може поднети приговор ради убрзавања поступка⁵⁶, у складу са одредбама Закона о заштити права на суђење у разумном року.⁵⁷ У многобројним пресудама, Европски суд за људска права заузео је становиште да је држава дужна креирати такав извршни поступак и, уопште, систем извршења који омогућује брзо и ефикасно принудно извршење јер је право на ефикасно извршење судских одлука постало засебни сегмент права на правично суђење, тачније права на суђење у разумном року.⁵⁸

Јавни извршитељ одлучује о предлогу за извршење на основу веродостојне исправе ради намирења новчаног потраживања насталог из комуналних услуга и сродних делатности.

Решење о извршењу не мора бити образложено, али решење којим се предлог за извршење одбија или одбацује, мора садржати разлоге.

У погледу структуре, изрека решења о извршењу садржи неколико елемената који се могу комбиновати у зависности од ситуације: основ извршења (извршна или

⁵⁶ Усваја се жалба, па се преиначава решење Основног суда у Алексинцу Р4 И 6/2017, тако да исто гласи: „Усваја се приговор и утврђује постојање повреде права у поступку извршења који се води пред Основним судом у Алексинцу у предмету ИИ 313/17, па се Основном суду у Алексинцу налаже да предузме све неопходне радње као би се извршни поступак у предмету ИИ 313/17 окончао у року од 15 дана, а поступајућем судији по предмету ИИ 313/17 налаже се да у року од 10 дана обавести суд о предузетим радњама.“ (Правноснажно решење Вишег суда у Нишу 1 Ржг 13/17 од 15. 8. 2017. године).

⁵⁷ „Службени гласник РС“, бр. 40/2015.

⁵⁸ Зороска-Камиловска, Т., *Реформе система извршења у државама региона*, Скопље, 2013, стр. 449.

веродостојна исправа), потраживање које се намирује, средство и предмет извршења, као и у зависности од тога ко је надлежан за спровођење извршења.

Одредба чл. 130. Судског пословника⁵⁹ прописује да, када је предлог тако састављен да у потпуности одговара решењу које би се имало донети, суд може издати скраћени изворник и преписе решења стављањем отиска штамбиља који садржи текст којим се усваја предложено решење. Да би се ово могло применити, неопходно је да изрека (петитум) предлога буде јасна, потпуна и правилно формулисана, тако да садржи све потребне елементе. У супротном, суд ће уместо отиска штамбиља морати да изради редован писмени отправак решења – што може успорити поступак његовог доношења.

Решење о извршењу на основу веродостојне исправе садржи: изреку којом се обавезује извршни дужник да намири новчано потраживање повериоца са одмереним трошковима у року од 8 дана, односно 5 дана у меничним стварима и то је обавезујући део решења. Одређујући део решења о извршењу је део којим се одређује извршење одређеним средством или предметом, што је важно јер јавни извршитељ може закључком на захтев извршног повериоца или дужника да промени или дода средство или предмет извршења. Наравно да је обавезујући део решења и означавање конкретног јавног извршитеља који је стварно и месно надлежан за спровођење истог.

Новина код садржине решења о извршењу на основу веродостојне исправе, је да ако извршни поверилац у предлогу за извршење није назначио средство и предмет извршења, јавни извршитељ без предлога извршног повериоца, доноси закључак којим после идентификовања имовине извршног дужника одређује средство и предмет извршења.⁶⁰

III СРЕДСТВА И ПРЕДМЕТ ИЗВРШЕЊА

Сврха извршног поступка јесте принудно извршење доспеле обавезе садржане у исправи којој закон признаје својство извршне или веродостојне исправе. Извршење се увек одређује и спроводи на некој ствари или имовинском праву извршног дужника. Та ствар, односно право је предмет извршења⁶¹. Предмет извршења не могу бити ствари изван

⁵⁹ „Службени гласник РС“, бр. 110/2009, 70/2011, 19/2012, 89/2013, 96/2015, 104/2015, 113/2015 - испр., 39/2016, 56/2016 и 77/2016.

⁶⁰ Члан 66. ст. ст. 2. ЗИО.

⁶¹ На пример, код извршења на рачуну извршног дужника, предмет извршења су новчана средства.

промета, објекти, оружје и опрема који су намењени одбрани и безбедности Републике Србије, нити ствари које су овим или другим законом изузете од извршења.⁶²

Да би се на предмету могло спровести извршење, потребно је да суд или јавни извршитељ, односно њихови помоћни органи предузму одређене правне и фактичке радње које су законом прописане. Скуп тих радњи представља средство извршења.

ЗИО дели средства извршења у две групе: 1) она која служе намирењу новчаних потраживања⁶³, и 2) она која служе намирењу неновчаних потраживања.

Средства извршења ради намирења новчаног потраживања јесу: продаја непокретности извршног дужника, продаја покретних ствари извршног дужника, пренос новчаног потраживања извршног дужника, пренос зараде извршног дужника, пренос новчаних средстава с рачуна извршног дужника код банке, пренос средстава са штедног улога или текућег рачуна извршног дужника, продаја финансијских инструмената извршног дужника, продаја удела извршног дужника у привредним субјектима и пренос потраживања извршног дужника да му се предају или испоруче покретне ствари или преда непокретност.⁶⁴

Поступак извршења ради намирења новчаних потраживања, без обзира на средство и предмет извршења, одвија се у неколико фаза са крајњим циљем да се извршни поверилац најповољније намири, а ако има више извршних поверилаца, да се наплата изврши одређеним редоследом који закон утврђује. Тежња је савременог извршног права да се при том лице према коме се предузимају одређена средства извршења заштите од примене мера које би могле угрозити његово достојанство и нужну егзистенцију.⁶⁵

У ту сврху, код свих начина извршења ради наплате новчаних потраживања можемо препознати пет основних сегмената: 1) радње којима се стиче право на намирење из ствари или права које представља предмет извршења. Обично је то идентификација предмета и прва извршна радња поводом предмета која је основ за стицање заложног права (*iustus titulus*); 2) радња која има за последицу заснивање заложног права на начин прописан

⁶² Члан 55. ст. 2. ЗИО.

⁶³ На пример, извршење на заради извршног дужника спроводи се пленидбом одређеног дела зараде и налогом послодавцу да новчани износ за који је одређено извршење исплаћује извршном повериоцу.

⁶⁴ Члан 54. ст. 2. ЗИО.

⁶⁵ Воргић, Н., *Грађанско процесно право-извршни поступак*, Нови Сад, 1969, стр. 3.

законом (*modus acquirendi*), што обезбеђује одређени степен приоритета у намирењу; 3) радња процене вредности предмета; 4) продаја односно уновчење предмета; 5) намирење извршног повериоца исплатом или досуђењем предмета извршења.

Постоје и изузеци. Код појединих предмета неке од ових фаза неће се појавити, као у случају извршења на потраживању извршног дужника где неће бити процене и продаје предмета. У случају намирења на предмету на ком већ постоји заложно право извршног повериоца, право на намирење у судском извршном поступку неће пратити заснивање судског заложног права, будући да оно постоји и пре покретања самог поступка.

Средства извршења ради остваривања неновчаног потраживања јесу: предаја покретних ствари извршног дужника, испражњење и предаја непокретности извршног дужника, чињење, нечињење или трпљење извршног дужника, предаја детета и извршење других одлука у вези с породичним односима, враћање запосленог на рад, деоба сувласничке ствари и издејствовање изјаве воље.⁶⁶

3.1. Извршење ради намирења новчаног потраживања

Извршење на непокретностима. За одлучивање о предлогу за извршење ради намирења новчаног потраживања на непокретности искључиво месно је надлежан суд на чијем се подручју налази непокретност.

Извршење новчаног потраживања на непокретности спроводи се уписом забележбе решења о извршењу у катастар непокретности, проценом вредности непокретности, продајом непокретности и намирењем извршног повериоца из продајне цене.

Након доношења решења о извршењу на непокретности, јавни извршитеља је дужан да одмах то решење достави органу који води катастар непокретности. Од тренутка уписа забележбе решења о извршењу није дозвољено да се у катастар упише промена права својине на непокретности, нити које друго стварно право засновано на располагању власника, без обзира када је располагање учињено.

⁶⁶ Члан 54. ст. 3. ЗИО.

Предмет извршења не може бити пољопривредно земљиште земљорадника у површини до 10 ари, осим ако је на истом уписано потраживање које је обезбеђено уговорном хипотеком или заложном изјавом.⁶⁷

Вредност непокретности утврђује јавни извршитељ закључком.

Непокретност се продаје на усменом јавном надметању или непосредном погодбом. Јавни извршитељ може одредити само продају на јавном надметању. Странке се могу споразумети о продаји непосредном погодбом.

Закључак о продаји непокретности на јавном надметању доноси се одмах после правноснажности решења о извршењу. Јавно надметање одржава се у канцеларији јавног извршитеља, ако он другчије не одреди. На јавном надметању могу као понудиоци да учествују само лица која су положила јемство до објављивања јавног надметања. Извршни поверилац и заложни поверилац не полажу јемство ако њихова потраживања досежу износ јемства.

Ако непокретност не буде продата на првом јавном надметању, јавни извршитељ утврђује да оно није успело и на лицу места заказују друго јавно надметање.

Непокретност може да се прода непосредном погодбом ако се странке тако споразумеју или ако после неуспеха другог јавног надметања то изабере извршни поверилац.⁶⁸ Уговор о продаји непокретности непосредном погодбом закључују у писменом облику купац и јавни извршитељ, у име и за рачун извршног дужника, или лице које обавља комисионе послове продаје, у име и за рачун извршног дужника. Јемство, у износу десетог дела процењене вредности непокретности, купац полаже непосредно пре закључења уговора о продаји. Споразум о продаји непокретности непосредном погодбом и уговор о продаји непокретности непосредном погодбом не подлежу солемнизацији од стране јавног бележеника. Одмах после споразума странака доноси се закључак о продаји непокретности непосредном погодбом по споразуму странака, којим се одређује и рок за закључење уговора и рок за плаћање продајне цене. Закључак о продаји непокретности купцу доноси се одмах после исплате продајне цене и доставља свима којима и закључак о продаји непокретности на јавном надметању, односно непосредном погодбом, као и

⁶⁷ Члан 164. ЗИО.

⁶⁸ Члан 184. ст. 1. ЗИО.

пореској управи и јединици локалне самоуправе⁶⁹, према месту налажења непокретности. Закључак о предаји непокретности садржи налог непосредном држаоцу непокретности да у одређеном року преда купцу државину непокретности, и време када купац стиче државину на непокретности, налог да се стицање својине купца на непокретности упише у катастар непокретности, као и налог да се из катастра непокретности бришу права и терети који су се угасили куповином или које купац није преузео. Њиме се утврђује и да су се угасила заложна права, стварне службености и стварни терети који се гасе продајом непокретности

Намирење почиње одмах после доношења закључка о предаји непокретности купцу. О намирењу се доноси закључак. Из продајне цене првенствено се намирују, следећим редоследом: 1) трошкови извршног поступка који су пријављени до доношења закључка о намирењу; 2) потраживања на основу законског издржавања која се доказују извршном исправом и пријављена су до доношења закључка о додељивању непокретности.⁷⁰ Потраживања на основу законског издржавања намирују се тек ако се продајна цена не исцрпи намирењем трошкова извршног поступка. Ако сви трошкови извршног поступка не могу да се намире у целини, намирују се сразмерно њиховој висини, а то важи и за потраживања на основу законског издржавања.

Пошто се намире потраживања која се првенствено намирују, остала се разврставају на три реда намирења: 1) потраживања заложних поверилаца; 2) потраживања лица која имају право на накнаду због гашења личних службености и стварних терета продајом непокретности; 3) потраживања извршних поверилаца.⁷¹ Намирење наредног реда намирења почиње кад се повериоци из претходног реда намире у целини.

Извршење на покретним стварима. За одлучивање о предлогу за извршење ради намирења новчаног потраживања на покретним стварима месно је надлежан суд на чијем подручју се налазе покретне ствари. Ако се покретне ствари налазе на подручју различитих судова, месно је надлежан суд коме је првом поднет предлог за извршење.

Не могу бити предмет извршења: 1) одећа, обућа и други предмети за личну употребу, постељне ствари, посуђе, део намештаја који је неопходан извршном дужнику и

⁶⁹ Према члану 18. Закона о локалној самоуправи („Сл. Гласник РС“, бр. 129/2007 и 83/2014- др. закон) основна јединица локалне самоуправе је општина, тако да закључак о предаји непокретности треба доставити општини на којој се налази непокретност.

⁷⁰ Члан 199. ЗИО.

⁷¹ Члан 200. ЗИО.

члановима његовог домаћинства, шпорет, фрижидер и пећ за грејање; 2) храна и огрев који су извршном дужнику и члановима његовог домаћинства потребни за три месеца; 3) готов новац извршног дужника који има стална месечна примања до месечног износа који је законом изузет од извршења, сразмерно времену до наредног примања; 4) ордење, медаље, ратне споменице и друга одликовања и признања, лична писма, рукописи и други лични списи и породичне фотографије извршног дужника; 5) помагала која су особи са инвалидитетом или другом лицу с телесним недостацима неопходна за обављање животних функција; 6) кућни љубимац.⁷²

Извршење новчаног потраживања на покретним стварима спроводи се пописом и проценом ствари, продајом ствари и намирењем извршног повериоца из продајне цене. О месту и времену пописа обавештава се извршни поверилац и упозорава да ће ствар бити пописана и без његовог присуства. Одсуство странака није сметња да се ствар попише.

Пописују се ствари које су у државини извршног дужника и ствари које су у својини извршног дужника, али у државини извршног повериоца или другог лица. Пописују се и ствари на које је треће лице ставило примедбу да на њима има неко право које спречава извршење. О попису ствари саставља се записник.

Пописује се онолико ствари колико је потребно да се намири извршни поверилац и трошкови извршења, независно од тога да ли су у решењу о извршењу одређене ствари које су предмет извршења.

Пописане ствари остављају се на чување извршном дужнику, или извршном повериоцу, или другом лицу које већ има државину ствари. Извршни дужник и лица која имају државину на пописаним стварима не смеју да њима располажу ни правно, ни фактички.

Записник о попису јесте основ да извршни поверилац упише заложно право на пописаним стварима. Извршни поверилац доставља оригинал или оверену копију записника о попису и закључка о коначном попису Агенцији за привредне регистре, ради уписа заложног права у Регистар залогe.

После другог јавног надметања које није успело, јавни извршитељ одмах позива извршног повериоца да у року од 15 дана изабере намирење продајом ствари непосредном погодбом или преносом права својине на ствари. Ако уговор о продаји непосредном

⁷² Члан 218. ЗИО.

погодбом по закључку о продаји покретне ствари или по избору извршног повериоца не буде закључен у року, или ако продајна цена не буде плаћена у року, јавни извршитељ утврђује да ствар није продата непосредном погодбом по избору извршног повериоца или по закључку о продаји покретне ствари.⁷³ У том случају може се извршити намирење преносом права својине на ствари, применом одредаба о намирењу преносом права својине на непокретности.⁷⁴

Закључак о намирењу доноси се одмах после закључка о предаји покретне ствари и заснива се на стању ствари из списка предмета и јавних регистара. При доношењу закључка узимају се у обзир само потраживања садржана у решењу о извршењу које је постало правноснажно пре доношења закључка о намирењу.⁷⁵

Извршење на новчаном потраживању извршног дужника. Код појединих начина извршења ради намирења новчаног потраживања неће доћи до процене и продаје предмета, већ до пленидбе и преноса извршном повериоцу. Ово ће бити начин извршења на потраживању извршног дужника, јер је пренос потраживања на извршног повериоца у овом случају уједно начин заснивања судског заложног права и фаза у спровођењу извршења ради реализације наплате тог потраживања.

Овакав начин извршења се примењује у следећим случајевима: извршење на потраживању извршног дужника; извршење на заради извршног дужника и другим сталним новчаним примањима; извршење на средствима на рачуну извршног дужника; извршење на штедном улогу и текућем рачуну извршног дужника.

Не могу бити предмет извршења: 1) примања на основу законског издржавања, накнаде штете због нарушења здравља, новчане ренте због потпуне или делимичне неспособности за рад и новчане ренте за издржавање које је изгубљено услед смрти дужника издржавања; 2) примања на основу новчане накнаде за телесно оштећење према прописима о инвалидском осигурању; 3) примања која се остварују према прописима о социјалној заштити; 4) примања на основу привремене незапослености; 5) примања на основу додатка на децу; 6) примања на основу стипендије и помоћи ученицима и студентима; 7) потраживања чији је пренос законом забрањен.⁷⁶

⁷³ Члан 248. ст. 1. ЗИО.

⁷⁴ Члан 190. ЗИО.

⁷⁵ Члан 252. ЗИО.

⁷⁶ Члан 257. ЗИО.

Извршење на заради или плати, накнади зараде, односно накнади плате и пензији може да се спроведе у висини до две трећине зараде, накнаде зараде, плате и пензије, односно до њихове половине, ако је њихов износ једнак или мањи од минималне зараде утврђене у складу са законом. Извршење на минималној заради и минималној пензији спроводи се до њихове половине.

Уколико је извршни дужник у тешкој материјалној ситуацији, може се обратити извршитељу са предлогом да се на мањем делу плате или пензије спроводи извршење, извршитељ се затим обраћа повериоцу за одобрење таквог предлога, а након сагласности повериоца извршитељ спроводи извршење на 1/6 месечних примања.

Извршење на новчаном потраживању извршног дужника спроводи се пленидбом и преносом потраживања ради намирења извршног повериоца. У решењу о извршењу одређују се пленидба и пренос потраживања извршног дужника, али не и врста преноса.⁷⁷ Решење о извршењу доставља се и дужнику извршног дужника. Потраживање извршног дужника може да се заплени и пренесе само у висини потребној да се намири потраживање извршног повериоца, изузев код недељивог потраживања.

Потраживање извршног дужника заплешено је када се решење о извршењу достави дужнику извршног дужника. Пленидбом се забрањује дужнику извршног дужника да испуни потраживање извршном дужнику, а извршном дужнику да наплати или располаже њиме и залогом којом је оно обезбеђено, под претњом новчане казне.

Извршни поверилац стиче заложно право на потраживању извршног дужника у тренутку његове пленидбе, када стиче и право на намирење. Заложно право простире се и на камату која доспева после пленидбе.

Редослед у намирењу је следећи: 1) повериоци законског издржавања чија потраживања буду доказана извршном исправом и пријављена до доношења закључка о преносу потраживања; 2) заложни повериоци чије је заложно право засновано пре покретања извршног поступка; 3) извршни повериоци.

Потраживање се преноси на извршног повериоца ради наплаћивања или уместо испуњења, по избору извршног повериоца. О преносу потраживања на извршног повериоца доноси се закључак. Потраживање је пренесено на извршног повериоца када се закључак о преносу достави дужнику извршног дужника.

⁷⁷ Члан 261. ст. 1. ЗИО.

Извршни поверилац на кога је пренесено потраживање ради наплаћивања намирен је када прими исплату од дужника извршног дужника или када прими новац који је дужник извршног дужника положио код јавног извршитеља.⁷⁸ Што се тиче преноса потраживања уместо испуњења, сматра се да је извршни поверилац намирен самим преносом у висини потраживања које је на њега пренето, без обзира на то да ли ће своје потраживање према дужнику извршног дужника наплатити или не, у чему је суштинска разлика од преноса потраживања ради наплате.

Извршење на заради и другим сталним новчаним примањима. Решењем о извршењу (суд) односно закључком о спровођењу извршења (јавни извршитељ) одређује се пленидба одређеног дела зараде извршног дужника, забрана послодавцу да тај део зараде исплаћује извршном дужнику и налог послодавцу да тај део исплаћује извршном повериоцу.

Када је зарада предмет извршења, мора се водити рачуна о законском максимуму на ком се може спровести извршење.⁷⁹ Решење о извршењу на заради протеже се и на повећање зараде које уследи после достављања решења о извршењу, независно од тога када је рад обављен.⁸⁰ Исти акт дејствује и у случају накнадне промене послодавца, и то од тренутка када се новом послодавцу достави решење о извршењу.

Забрана по пристанку дужника (административна забрана) има правно дејство извршења на заради ако је стављена пре доношења решења, односно закључка о спровођењу извршења. То практично значи да ће поверилац по административној забрани имати приоритет у наплати потраживања у односу на повериоце који право на намирење стекну касније по основу решења о извршењу или закључка о спровођењу извршења. Изузетак од овог правила постоји у погледу потраживања по основу законског издржавања, накнаде нематеријалне штете или изгубљеног издржавања услед смрти даваоца издржавања.

Одредбе које се односе на извршење на заради сходно се примењују и на примања на основу социјалног осигурања и друга стална новчана примања (нпр. пензија) извршног дужника.

⁷⁸ Члан 284. ст. 1. ЗИО.

⁷⁹ О ограничењима код појединих предмета извршења, па и овог, било је речи раније.

⁸⁰ Члан 290. ЗИО.

Извршење на новчаним средствима на рачуну извршног дужника. Решењем о извршењу (суд) односно закључком о спровођењу извршења (јавни извршитељ) одређује се пленидба новчаних средстава на рачуну извршног дужника и пренос тих средстава извршном повериоцу.

Народна банка Србије (организација за принудну наплату) по пријему решења суда односно закључка јавног извршитеља, налаже свим банкама код којих извршни дужник има отворене рачуне да изврше блокаду свих рачуна и да без одлагања доставе стање на свим рачунима уз забрану отварања нових рачуна. Истовремено, банкама код којих извршни дужник нема рачун забрањује се да му отворе рачун док блокада траје. По пријему извештаја о стању средстава, Народна банка Србије налаже пренос средстава са рачуна извршног дужника на рачун извршног повериоца или наменски рачун извршитеља. Ако на рачуну нема средстава, блокада траје све док извршење не буде у потпуности спроведено. Народна банка Србије је дужна да поступа према редоследу пријема решења односно закључака о принудној наплати.

Одредбама ЗИО у односу на ЗИО из 2011. регулисано је ако је у предлогу за извршење као извршни дужник назначена Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, извршни поверилац је дужан да, поред рачуна извршења буџета, назначи директног корисника буџетских средстава због чијег рада је настало потраживање које се намирује и јединствен број корисника јавних средстава који припада том директном кориснику буџетских средстава.⁸¹

Извршење на средствима из штедног улога. Решењем о извршењу (суд) односно закључком о спровођењу извршења (јавни извршитељ) одређује се пленидба средстава на штедној књижици и исплата тих средстава извршном повериоцу. Пленидба је спроведена даном достављања решења о извршењу банци код које се води штедни улог, а исти акт ће бити достављен извршном дужнику тек када банка обавести јавног извршитеља да је пленидба спроведена.

Извршење на средствима са текућег рачуна извршног дужника. Решење о извршењу на текућем рачуну извршног дужника који је физичко лице има дејство као решење о извршењу којим је одређена пленидба новчаног потраживања и пренос новчаног потраживања ради наплаћивања. У складу са одредбама чл. 309. и чл. 310. ЗИО извршни

⁸¹ На наведено указује и допис Високог савета судства број: 011-00-4/2016-01 од 22. 1. 2016. године.

поврилац се намирује према одредбама о извршењу на новчаном потраживању из чл. 256. до чл. 287. истог закона.

Овом врстом извршења не плене се и не преносе само новчана средства затечена на штетном улогу, односно текућем рачуну извршног дужника у тренутку пријема закључка о преносу, већ се плени и преноси целокупно потраживање извршног дужника по овом основу које извршни дужник има према банци, а то значи и оних новчаних средстава чији прилив накнадно доспе на текући рачун извршног дужника, све док се не намири потраживање извршног повериоца.⁸² Наведено произлази нарочито из одредби чл. 263. и чл. 284. ЗИО. Законске одредбе не предвиђају рок у коме је могуће да траје блокада рачуна извршног дужника.⁸³

Извршење новчаног потраживања на финансијским инструментима За одлучивање о предлогу за извршење ради намирења новчаног потраживања продајом финансијских инструмената (акције, државне, муниципалне и корпоративне обвезнице, благајнички записи, хипотеке, варанти и др.) месно је надлежан суд пребивлишта, боравишта, односно седишта извршног дужника. У решењу о извршењу суд налаже Централном регистру хартија од вредности да упише забрану располагања финансијским инструментима који су предмет извршења и заложно право извршног повериоца на њима, и одређује њихову продају.⁸⁴ Јавни извршитељ доноси закључак о продаји финансијских инструмената који су предмет извршења када га Централни регистар хартија од вредности обавести да је уписао забрану располагања и заложно право. Финансијске инструменте продаје инвестиционо друштво које води рачун финансијских инструмената извршног дужника.

Намирење извршног повериоца преносом права својине на финансијском инструменту није дозвољено.

Извршење на уделима у привредном друштву. Извршење новчаног потраживања на уделу у привредном друштву спроводи се пленидбом удела, уписом заложног права на уделу, проценом вредности удела и продајом удела ради намирења извршног повериоца.

⁸² Павловић Д., Правни инструктор, *Часопис за правну теорију и праксу*, Београд, 2016, стр. 59.

⁸³ Ефикасно спровођење извршења омогућује се тако што извршни поверилац може накнадно променити или допунити предмет и средство извршења. На пример, у случају када након правноснажности решења о извршењу на основу веродостојне исправе, и доставе Народној банци Србије, потраживање извршног повериоца не буде реализовано, ни након ургенције.

⁸⁴ Члан 312. ст. 1. ЗИО.

Процену вредности удела, као и продаја врши се као у поступку извршења ради наплате новчаних потраживања на покретним стварима.. Приликом продаје удела у друштву са ограниченом одговорношћу, преостали чланови друштва имају право прече куповине по правилима остваривања права прече куповине код извршења на непокретностима.

Извршење на хартијама од вредности. Извршење на хартијама од вредности се спроводи пленидбом потраживања које је садржано у хартији од вредности и преносом потраживања ради намирења извршног повериоца. Новчано потраживање из хартије од вредности плени се тако што јавни извршитељ одузима хартију од вредности извршном дужнику и задржава је. Потраживање је пренето када јавни извршитељ стави изјаву о преносу на хартију од вредности и преда је извршном повериоцу.⁸⁵ Одредбе о преносу новчаног потраживања ради наплаћивања и преносу новчаног потраживања уместо испуњења, сходно се примењују на пренос потраживања из хартије од вредности.

Извршење на потраживању извршног дужника да му се преда непокретност или предају или испоруче покретне ствари. Извршење на потраживању извршног дужника да му се преда непокретност или покретна ствар спроводи се пленидбом потраживања, преносом потраживања, предајом непокретности или покретне ствари извршном повериоцу и продајом ствари ради намирења извршног повериоца.⁸⁶ Јавни извршитељ доноси по службеној дужности закључак о преносу потраживања. У њему се право на наплату потраживања преноси на извршног повериоца, а дужнику извршног дужника налаже предаја непокретности или покретне ствари извршном повериоцу или лицу које он одреди. Пренос потраживања има дејство као пренос новчаног потраживања ради наплаћивања.

Предаја ствари јесте основ да извршни поверилац стекне заложно право на покретној ствари уписом у Регистар залогe. Редослед првенства његовог заложног права одређује се према дану пленидбе потраживања извршног дужника.⁸⁷ Јавни извршитељ доноси по службеној дужности закључак којим налаже предају ствари извршном повериоцу. Извршни поверилац дужан је да управља непокретношћу као добар домаћин, у име и за рачун извршног дужника. Предаја непокретности јесте основ да извршни поверилац стекне заложно право на непокретности уписом у катастар непокретности. Редослед првенства

⁸⁵ Члан 324. ст. 1. ЗИО.

⁸⁶ Члан 328. ЗИО.

⁸⁷ Члан 335. ЗИО.

његовог заложног права одређује се према дану пленидбе потраживања извршног дужника. Извршни поверилац дужан је, ради намирења потраживања, да јавном извршитељу предложи доношење закључка о продаји непокретности у року од 30 дана од дана доношења закључка о преносу потраживања, иначе се извршни поступак обуставља.⁸⁸

IV ОВЛАШЋЕЊА И ДУЖНОСТИ ЈАВНИХ ИЗВРШТЕЉА У ПОСТУПКУ СПРОВОЂЕЊУ ИЗВРШЕЊА РАДИ НАМИРЕЊА НОВЧАНОГ ПОТРАЖИВАЊА

Закључком одређује средство и предмет извршења, мења га или додаје. Јавни извршитељ извршење спроводи на начин одређен решењем о извршењу, односно средством и предметом извршења који су наведени у решењу о извршењу. Ако је у решењу о извршењу одређено више средстава и предмета извршења тако да се следећа спроведу тек ако претходна нису довољна да се извршни поверилац намири, јавни извршитељ може закључком, на предлог извршног дужника, ограничити извршење на само нека средства и предмете који су довољни да се извршни поверилац намири. Ако нису довољни да се извршни поверилац намири, јавни извршитељ закључком налаже спровођење извршења следећим средством и предметом извршења, а ако намирење није могуће из средстава и предмета извршења који су већ одређени, јавни извршитељ може, на предлог извршног повериоца, закључком променити средство и предмет извршења или одредити да се извршење настави и другим средствима и предметима поред већ одређених. Истовремено јавни извршитељ дужан је да приликом избора средстава и предмета извршења ради намирења новчаног потраживања води рачуна о сразмери између висине обавезе извршног дужника и средства и вредности предмета извршења.

Доноси решење о извршењу на основу веродостојне исправе ради намирења новчаног потраживања насталог из комуналних услуга и сродних делатности. У складу са чл. 393. ст. 1. ЗИО, извршни поверилац је дужан да пре подношење предлога за извршење, поднесе захтев Комори јавних извршитеља да одреди јавног извршитеља коме ће предлог за извршење поднети.⁸⁹ У случају да Комора не одговори у року од 5 дана од

⁸⁸ Члан 338. ЗИО.

⁸⁹ Расподела извршних предмета преко струковног удружења, тј. преко Коморе јавних извршитеља је једна специфичност нашег извршног процесног права. У Хрватској доношење решења на основу веродостојне исправе (независно од тога на које услуге се те веродостојне исправе односе) је у надлежности јавног

дана пријема, поверилац сам одређује јавног извршитеља и то оног на чијем подручју извршни дужник има пребивалиште или боравиште, односно седиште.

Решење о извршењу на основу веродостојне исправе ради наплате новчаних потраживања насталих из комуналних услуга и сродних делатности извршава након његове правноснажности јер против наведеног решења извршни дужник има право да изјави приговор који има суспензивно дејство.

Јавни извршитељ о предлогу за извршење одлучује решењем, и исти може одбацили ако је недозвољен или неуредан, а ако предлог за извршење испуњава све процесне претпоставке може га одбити као неоснован или усвојити сходно одредбама чл. 395. ст. 1 ЗИО. Приговор на решење се подноси суду који би одлучивао да је за извршење надлежан суд. Оно што је битно, решење које је донето о приговору не може да се побија жалбом⁹⁰, као и да се извршење не може одредити на целокупној имовини дужника.

Ако извршни дужник не поднесе приговор у законском року, јавни извршитељ по истеку рока од три дана од дана истека рока за приговор почиње да спроводи извршење.

У погледу обима испитивања решења, као и рокова за одлучивање од стране већа, важе општа правила о извршењу на основу веродостојне исправе.

Када се приговором побија само обавезујући део решења, судија појединац има овлашћење да одбаци приговор као неблаговремен, непотпун или недозвољен. Дужан је да одлуку донесе у року од 5 дана од пријема списка и да решење отправи у року од 3 наредна радна дана. Против решења о одбацивању приговора извршни дужник има право на приговор већу.⁹¹

У поступку извршења за комуналне услуге укинута је претходна опомена извршном дужнику, али одредбе ЗИО предвиђају да је извршни поверилац у обавези да приложи рачун са отпремницом или другим писменим доказом о обавештењу дужника о његовој обавези.

Достављање. Одредбама чл. 36. ЗИО је регулисано достављање извршно дужнику. Јавни извршитељ има право да достављање врши непосредно или путем поште, или на неки сличан начин. Дакле, он је овлашћен да доставља своје одлуке као и да евидентира начин и

бележника, при чему сам извршни поверилац бира јавног бележника који су месно надлежни сходно одредбама члана 279. Овршног закона Хрватске (Овршни закон, „Народне новине РХ“, бр. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17). Тако је било и код нас са надлежношћу извршитеља у комуналним предметима пре увођења принципа равномерне расподеле извршних предмета.

⁹⁰ Члан 396. ст. 4. ЗИО.

⁹¹ Члан 401. ст. 1. ЗИО.

време ове доставе. Такође, извршитељ по налогу суда врши и доставу поднесака, судских одлука, осим ако суд није искључиво надлежан за извршење, у ком случају достављање обавља суд.

Када јавни извршитељ спроводи извршење, директно њему се достављају поднесци и други акти странака и других лица.

Нови ЗИО предвиђа једну битну новину у односу на ЗИО из 2011. Ако достављање не успе, писмено се наредног радног дана истиче на огласну таблу суда који је донео решење о извршењу на основу веродостојне исправе или извршне исправе, а када је реч о решењу о извршењу на основу веродостојне исправе, достављање се понавља још једном по истеку рока од 8 дана од претходног достављања, а ако ни поновно достављање не успе, решење се наредног радног дана истиче на огласну таблу суда.⁹²

Опреза ради, поновна достава односи се на све веродостојне исправе, односно не прави се разлика да ли су у питању примера ради веродостојне исправе комуналних предмета или обрачун о награди и накнади трошкова адвоката.

Према чл. 36. ст. 3. ЗИО, достављач оставља у поштанском сандучету извршног дужника или на другом месту на адреси извршног дужника обавештење које садржи лично име извршног дужника, својство у поступку, са знаком да ће писмено наредног радног дана бити истакнуто на огласној табли суда, назив и адресу тог суда и упозорење да се по истеку рока од 8 дана од истицања на огласној табли суда сматра да је достављање уредно извршено.

Суд преко чије огласне табле јавни извршитељ доставља акте и писмена води посебну евиденцију о томе када су акт или писмено истакнути на огласној табли суда и када скинути с ње, и о томе издаје службену потврду јавном извршитељу.

Одлучивање о приговору трећег лица. Треће лице које тврди да на предмету извршења има неко право које спречава извршење може, до окончања поступка, јавном извршитељу поднети приговор којим захтева да се извршење утврди недозвољеним на том предмету. Јавни извршитељ приговор трећег лица доставља извршном повериоцу и позива га да се о њему изјасни у року од осам дана, а доставља га и извршном дужнику.⁹³ Ако се

⁹² Члан 36. ст. 2. ЗИО.

⁹³ Јавни извршитељ у извршном поступку донео је закључак којим се одлаже продаја пописаних покретних ствари путем усменог јавног надметања јер је примио приговор трећег лица, а уз који је приложена и правноснажна пресуда Привредног суда у Нишу која се односи на покретне ствари које су у државини

извршни поверилац благовремено не изјасни о приговору или не оспори приговор или ако треће лице докаже приговор правноснажном одлуком или јавном или по закону овереном исправом, приговор се решењем усваја, а у осталим случајевима се приговор решењем одбија.

Против решења јавног извршитеља о одбацивању или усвајању приговора трећег лица дозвољен је приговор, док против решења јавног извршитеља о одбијању приговора трећег лица правни лек није дозвољен, али треће лице може покренути парнични поступак ради утврђења да је извршење на предмету недозвољено.⁹⁴

Одлагање извршења. ЗИО враћа институт одлагања извршења, али у новим оквирима. Могућност одлагања извршења постоји у четири случаја: 1) на предлог извршног повериоца - када јавни извршитељ, решењем против кога није дозвољена жалба, одлаже извршење које још није почело. Ако се извршни дужник успротиви одлагању у остављеном року, а спровођење извршења је почело, јавни извршитељ одбија предлог извршног повериоца. У поступку за намирење комуналног потраживања одлагање извршења на предлог извршног повериоца или по споразуму странака не може трајати дуже од три месеца. Против решења јавног извршитеља о одбацивању или одбијању предлога извршног повериоца није дозвољена жалба; 2) по споразуму странака - јавни извршитељ решењем, против кога није дозвољена жалба, утврђује да је извршење одложено споразумом странака; 3) на предлог извршног дужника - који може једном у току извршног поступка да предложи јавном извршитељу да се одложи извршење, ако учини вероватним да би услед извршења претрпео ненадокнадиву штету и ако одлагање оправдавају нарочити разлози које извршни дужник докаже јавном или по закону овереном исправом. На предлог извршног повериоца, јавни извршитељ условљава одлагање полагањем јемства од стране извршног дужника, изузев ако би полагање јемства довело извршног дужника или чланове његове породице у

извршног дужника пописане. Сходно одредби чл. 108. и 109. ЗИО, до доношења одлуке по приговору трећег лица јавни извршитељ је одлучио као у изреци овог закључка. (Закључак јавног извршитеља И. И- 520/17 од 4. 10. 2017. године).

⁹⁴ На пример, пресудом Основног суда у Нишу усвојен је тужбени захтев тужиље према туженима и проглашава се недопуштеним извршење у предмету ИИА 237/16 од стране јавног извршитеља, пописом покретних ствари извршеним дана 4. 11. 2016. године, које су власништво тужиље, а не извршног дужника који је иначе њен бивши супружник од кога се развела, о чему је приложила правноснажну пресуду Општинског суда у Нишу од 3. 6. 2002. године, као и да пре развода брака са дужником није живела у брачној заједници, да покретне ствари које су пописане у приземљу куће представљају њену посебну имовину, и да је власник куће у којој је извршен попис што доказује преписом листа непокретности. (Пресуда Основног суда у Нишу 4П 4088/17 од 12. 7. 2017. године).

тешку оскудицу. Против решења јавног извршитеља о предлогу за одлагање дозвољен је приговор; 4) на предлог трећег лица - које је поднело приговор да се извршење на неком предмету извршења прогласи недозвољеним, јавни извршитељ решењем, против кога је дозвољен приговор, одлаже извршење само једном у току извршног поступка, ако треће лице доказује своје право правноснажном одлуком или јавном или по закону овереном исправом.

Посредовање. У складу са одредбом чл. 137. ЗИО јавни извршитељ је дужан да посредује између странака ради споразумног намирења потраживања извршног повериоца. Посредовање између извршног повериоца и извршног дужника се одвија у оквиру извршног поступка- приликом спровођења извршења. Посредовање се врши неформално, кроз контакт са странкама, по правилима струке посредника. Формално се може констатовати кроз сачињавање записника јавног извршитеља о посредовању и евентуалном постигнутом споразуму странака. Ова улога јавног извршитеља је од изузетног значаја јер може допринети да се извршење спроведе на најбољи могући начин и са што мање трошкова, а по договору странака.

Принудне мере. Јавни извршитељ у спровођењу извршења има овлашћења да предузима мере принуде преко полицијске помоћи. Осим захтева за пружање полицијске помоћи којом се стварају услови за безбедно вршење радње, јавни извршитељ има овлашћења да изда наредбу органима полиције да се изда објава кад у извршном поступку треба да се пронађу моторна возила или други предмети извршења, у складу са чл. 146. ЗИО. Објаву расписује полиција према месту суда који је донео решење о извршењу. Полиција је дужна да привремено одузме моторно возило, другу ствар или предмет извршења, а јавни извршитељ да преузме одузете предмете у року од 24 часа од пријема обавештења о томе да су одузети.

Јавни извршитељ може поднети суду предлог за изрицање новчане казне извршном дужнику који отуђује, скрива, оштећује или умањује своју имовину или предузима радње које могу нанети непоправљиву или тешко поправљиву штету извршном повериоцу, који спречава јавног извршитеља да предузме поједине радње извршења, спречава или омета преглед непокретности или попис покретних ствари или процену њихове вредности. Новчану казну суд може изрећи и банци, послодавцу извршног дужника, Агенцији за

привредне регистре, Републичком геодетском заводу ако не поступи по налогу или забрани јавног извршитеља.

Пристап подацима. Нове одредбе ЗИО односе се на идентификационе податке о извршном дужнику и извршном повериоцу, дужност давања података и ограничења ове дужности. Наиме, оне су заправо замениле одредбе ЗИО из 2011. о добијању изјаве о имовини извршног дужника због своје неделотворности. Државни органи, банке, послодавци и друга правна лица дужни су да на његов захтев обезбеде пристап подацима којима располажу о одређеном дужнику, а који су неопходни за радње извршења и обезбеђења.⁹⁵ Када имовина извршног дужника прелази висину потраживања извршног повериоца, државни орган, ималац јавних овлашћења, друго правно лице и предузетник дужан је да суд, јавног извршитеља, извршног повериоца или адвоката као његовог пуномоћника обавесте само о томе да је имовина извршног дужника довољна да се извршни поверилац намири.⁹⁶

Предузима радње којима се непосредно спроводи извршење. Које ће радње јавни извршитељ предузети приликом спровођења извршења ради намирења новчаног потраживања, зависи од средства, односно предмета извршења. На пример, извршење новчаног потраживања на покретним стварима спроводи се пописом и проценом ствари, продајом ствари и намирењем извршног повериоца из продајне цене, али у случају извршења на потраживању извршног дужника неће бити процене и продаје предмета, већ долази до пленидбе и преноса потраживања извршном повериоцу.⁹⁷

4.1. Трошкови поступка

Извршни поверилац је дужан да предујми трошкове поступка. Суд, односно јавни извршитељ ће обуставити извршење ако извршни поверилац не достави доказ о уплаћеном предујму, осим ако је по закону ослобођен или га је суд ослободио плаћања поступка.

⁹⁵ Према чл. 31. ЗИО захтев за достављање података може поднети и сам извршни поверилац под условом да наведе потраживање ради чијег намирења или обезбеђења намерава да води извршни поступак и под условом да приложи извршну исправу у којој је садржано потраживање.

⁹⁶ Члан 32. ст. 2. ЗИО.

⁹⁷ О радњама које јавни извршитељ предузима приликом спровођења извршења, било је речи у делу рада који је посвећен средствима и предмету извршења.

Трошкови поступка који је покренут по службеној дужности предујмљују се из средстава суда, а надокнађује их извршни дужник.⁹⁸

Извршни дужник је дужан да извршном повериоцу надокнади трошкове поступка који су били потребни. Извршни поверилац је дужан да извршном дужнику на његов захтев надокнади трошкове поступка које му је неосновано проузроковао.

О трошковима поступка одлучује суд решењем.⁹⁹ О трошковима поступка настали пред јавним извршитељем одлучује извршитељ својим решењем.

Захтев за накнаду трошкова може се поднети у року од осам дана од дана окончања поступка, док је против решења о накнади трошкова дозвољен приговор.

4.1.1. Јавноизвршитељска тарифа

Јавни извршитељ има право на накнаду за рад и на накнаду трошкова, према Јавноизвршитељској тарифи.¹⁰⁰

Трошкови извршног поступка зависе од висине потраживања¹⁰¹ и радњи које је предузео јавни извршитељ, а морају бити у складу са Јавноизвршитељском тарифом¹⁰² коју доноси министар правде.

Накнада за рад јавног извршитеља састоји се од накнаде за припремање, вођење и архивирање предмета, накнаде за предузимање појединачних радњи и накнаде за успешност спровођења извршног поступка или поступка обезбеђења.¹⁰³ Извршни поверилац дужан је да јавном извршитељу исплати предујам, који се састоји од накнаде за

⁹⁸ Суд доноси налог за плаћање судске таксе за предлог за извршење, а доставља се извршном повериоцу преко јавног извршитеља. На пример, налог за плаћање судске таксе којим се позива таксени обвезник да у року од 8 дана од дана пријема налога плати таксу у износу од 6. 077, 00 динара на рачун Основног суда у Нишу, са позивом на број предмета и доставом доказа о извршеној уплати суду. Уколико не поступи по налогу суд ће у складу са чл. 40 Закона о судским таксама донети решење о извршењу ради принудне наплате дуговане и казнене таксе од 50 % од висине таксе које ће се доставити на спровођење извршитељу. (Налог за плаћање судске таксе Основног суда у Нишу БИИ- 19247/16 од 18. 11. 2016. године).

⁹⁹ Када је изрека предлога за извршење јасна, правилно формулисана, тако да садржи све потребне елементе, суд ће издати скраћени изворник и преписе решења стављањем отиска штамбиља који садржи текст којим се усваја предлог за извршење, одређују трошкови извршења у динарима и словима, као и поуку о правном леку, односно да се може изјавити жалба против решења у року од осам дана од дана достављања.

¹⁰⁰ Члан 470. ст. 1. ЗИО.

¹⁰¹ Висина накнаде одређује се према вредности главног захтева који треба извршити, док се парнични трошкови, односно трошкови поступка узимају у обзир само ако су сами за себе предмет захтева који треба извршити.

¹⁰² “Сл. Гласник РС”, бр. 59 од 28. 06. 2016. године, (у даљем тексту: Тарифа).

¹⁰³ Члан 3. Тарифе.

припремање, вођење и архивирање предмета, накнаде за предузимање појединачних радњи и накнаде за стварне трошкове извршног поступка или поступка обезбеђења. О висини предујма јавни извршитељ одлучује образложеним закључком.¹⁰⁴ Против закључка о предујму није дозвољен правни лек.

Висина накнаде за успешност спровођења извршног поступка ради намирења новчаног потраживања одређује се према укупно наплаћеном износу потраживања. Уколико извршни дужник плати дуг по достављању решења о извршењу, а пре него што је јавни извршитељ предузео прву радњу извршења, накнада за успешност спровођења извршења се умањује за 50 %.

У оквиру Тарифе се предвиђају и стварни трошкови које је јавни извршитељ имао ради спровођења извршног поступка, а који се морају оправдати одговарајућим доказима (рачунима, картама за превоз, трошковницима и др.). Дакле, јавни извршитељ их може наплатити само у висини у којој је тај стварни трошак и настао.¹⁰⁵

Чланом 147. ЗИО уређени су трошкови пружања полицијске помоћи и предузимања полицијских радњи. Прописано је да ови трошкови, предузети по захтеву или наредби суда или јавног извршитеља, представљају трошкове ангажовања полицијских службеника и коришћења превозних средстава и опреме полиције, а да је њихова висина одређена прописом којим се одређује висина накнаде за услуге које пружа Минстарство надлежно за унутрашње послове.

Накнада за рад јавног извршитеља одређује се тако што се број бодова помножи са вредношћу бода. Вредност бода износи 120 динара без ПДВ-а.¹⁰⁶ Накнада за припремање, вођење и архивирање предмета са утврђеним бројем бодова одређена је у Тарифном броју 1. ове тарифе. Накнада за предузимање појединачних радњи утврђује се према врсти

¹⁰⁴ На пример, јавни извршитељ доноси закључак о предујму, којим се у ставу првом диспозитива одређује предујам у износу од 8. 938, 80 динара (у оквиру кога је основица 7. 449, 00 динара, а припадајући ПДВ од 20 % - 1. 489, 80 динара), на име накнаде за рад јавног извршитеља у извршном предмету И. И- А3494/2016. У ставу другом се обавезује извршни поверилац да висину предујма из става првог изреке овог закључка уплати на рачун јавног извршитеља, у року од 15 дана од дана пријема закључка, у ставу трећем се упозорава извршни поверилац да ће јавни извршитељ обуставити извршни поступак уколико извршни поверилац не поступи у складу са налогом из става првог и другог изреке закључка, а у ставу четвртог се наводи да накнаду трошкова поступка извршни поверилац може да захтева најкасније у року од 8 дана од окончања извршног поступка, иначе се трошкови не признају. (Закључак о предујму јавног извршитеља И. И- А3494/2016 од 30. 12. 2016. године).

¹⁰⁵ На пример, цена плаћања потврде банке о извршеној уплати административне таксе МУП-у коју је неопходно приложити уз допис МУП-у.

¹⁰⁶ Члан 18. Тарифе.

предузете радње и времену њеног трајања и одређена је у Тарифном броју 2. ове тарифе (накнаде за успешно лично достављање извршном дужнику, накнаде за достављање поштом странкама, учесницима у поступку, за састављање образложених решења и закључака и др.).¹⁰⁷ Накнада за успешност спровођења извршног поступка и поступка обезбеђења са утврђеним бројем бодова одређена је у Тарифном броју 3. ове тарифе.

Ступањем на снагу Правилника о изменама Правилника о тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад извршитеља¹⁰⁸, смањена је накнада за рад извршитеља. Смањени су износи накнаде која припада извршитељу за припремање и вођење предмета, доношење закључака за извршење за намирење потраживања по основу комуналних и сличних услуга и за доношење закључака о предлогу за спровођење извршења у процењивим предметима, за износе дуга до 12. 000, 00 динара, као и за износе од 12. 000, 00 до 30. 000, 00 динара.¹⁰⁹ То значи да су за износ дуга до 12. 000, 00 динара иницијални трошкови за рад извршитеља кориговани са 3. 000, 00 динара на 1. 800, 00 динара, а за дуг од 12. 000, 00 до 30. 000,00 динара, уместо 3.000,00 динара, јавни извршитељи сада наплаћују 2. 400, 00 динара.

Од броја предузетих радњи које јавни извршитељ предузима у поступку извршења, зависи колики ће бити трошкови извршења у сваком појединачном случају. С друге стране, јавним извршитељима се намећу услови које њихове канцеларије морају да испуне, а све у циљу хитног решавања поступка. То, између осталог, подразумева високи ново техничке опремљености и велики број запослених у канцеларијама јавних извршитеља.¹¹⁰

¹⁰⁷ На пример, Тарифни број 2 предвиђа приликом одређивања износа трошкова за истицање на огласну таблу 2,5 бода, а за успешно лично достављање извршном дужнику 7,5 бодова. Приликом одређивања трошкова извршења, узима се у обзир и припадајући ПДВ од 20 %.

¹⁰⁸ "Сл. Гласник РС", бр. 4/2016, (у даљем тексту: нови Правилник).

¹⁰⁹ Члан 7. новог Правилника.

¹¹⁰ Дана 15. 3. 2017. године у просторијама УСАИД-а одржан је састанак на којем је представницима Коморе јавних извршитеља представљена Анализа тарифе јавних извршитеља коју је припремила Саша Станковић, стручни консултант УСАИД-овог Пројекта за боље услове пословања. Састанку су присуствовали председник Коморе јавних извршитеља Александра Трешњев и заменик председника Коморе мр Вујадин Масникоса, као и сви чланови Извршног одбора Коморе, и представници УСАИД-а – Драгана Станојевић и Александар Зарић. Анализа тарифе омогућила је да се дају одговори на круцијална питања за пословање јавних извршитеља, и то: питања о могућности Јавноизвршитељске тарифе да обезбеди одржив систем извршења пред јавним извршитељима, о перспективи за даљи развој ове професије у будућности, положају повериоца и дужника, и утицају Јавноизвршитељске тарифе на брзину спровођења извршног поступка. Резултати анализе показали су да се извршне радње у старим предметима у канцеларијама јавних извршитеља финансирају из текућег пословања извршитеља, те да би се даљим смањивањем прилива нових предмета систем извршења постао неодржив. На састанку је закључено да је, због свега наведеног, неопходно приступити хитној измени Закона о извршењу и обезбеђењу чиме би се убрзао извршни поступак, као и измени Јавноизвршитељске тарифе чиме

V КОНТРОЛА РАДА ЈАВНИХ ИЗВРШИТЕЉА

Проширавање надлежности јавних извршитеља морало је бити праћено јаснијим нормама о њиховој одговорности и контроли. ЗИО је прописао различите облике надзора над радом извршитеља.

5.1. Надзор министарства над радом јавних извршитеља

Министарство врши надзор на сопствену иницијативу, на предлог председника суда за чије подручје је јавни извршитељ именован или по притужби другог јавног извршитеља, странке или учесника у поступку.

Министарство је овлашћено да: 1) прибави од странака и учесника у поступку и председника судова за чије подручје је јавни извршитељ именован све податке о начину на који је јавни извршитељ доносио решења и закључке и предузимао радње извршења и обезбеђења; 2) захтева документацију о висини трошкова поступка извршења и обезбеђења; 3) захтева извештаје и доказе о томе како су достављани акти судова и јавног извршитеља и писмена странака и других учесника у поступку; 4) начини увид у избор средства и предмета извршења и њихове промене у току извршног поступка или поступка обезбеђења; 5) затражи извештај о томе да ли је и колико пута понављана иста радња извршења или обезбеђења; 6) начини увид у рад канцеларије јавног извршитеља ради провере примене Стандарда професионалног понашања јавних извршитеља; 7) начини увид у евиденцију о поступцима извршења и обезбеђења и финансијском пословању; 8) прибави друге податке који су потребни да се одлучи о томе да ли ће се против јавног извршитеља покренути дисциплински поступак.¹¹¹

Државни службеник који је вршио надзор дужан је да записник о надзору и доказе проследи дисциплинском тужиоцу министарства и дисциплинском тужиоцу Коморе.

би се побољшали услови пословања и повећала ефикасност извршног поступка, преузето 13. 11. 2017. <http://www.komoraizvrstelja.rs/?q=vesti>.

¹¹¹ Члан 523. ст. 3. ЗИО.

5.2. Надзор Коморе над радом јавних извршитеља

Рад јавног извршитеља надзире и Комора, најмање једном у две године (редовни надзор), при чему проверава и примену Стандарда професионалног понашања јавних извршитеља. Комора може извршити ванредни надзор по притужби странке или учесника у поступку.

Осим овлашћења министарства предвиђена чл. 523. ЗИО, Комора има овлашћења и да: 1) начини увид у предмете, податке и други архивски материјал јавног извршитеља, ствари и новац уплаћен на име јемства и признанице за наплаћене износе на име накнаде за рад и накнаде трошкова јавног извршитеља; 2) начини увид у пословне књиге, евиденцију о поступцима извршења и обезбеђења и финансијском пословању, увид у списе предмета и увид у ускладиштене ствари; 3) захтева од јавног извршитеља све неопходне податке о његовом пословању; 4) прибави од надлежних органа и организација податке о пословању јавног извршитеља; 5) предузме друге радње, сагласно закону и пропису Коморе.¹¹²

Записник о надзору и докази прослеђују се дисциплинском тужиоцу Коморе и дисциплинском тужиоцу министарства јер све неправилности које у раду буду уочене у току вршења надзора, како редовног надзора над радом извршитеља, који спроводи Комора најмање једном у две године, тако и ванредног, које кроз притужбе на рад извршитеља могу иницирати грађани, биће процесуиране.¹¹³

5.3. Судска контрола јавних извршитеља

Заштита права и интереса странака и учесника извршног поступка се остварује системом правних средстава у извршном поступку.

ЗИО уводи системске измене у односу на ЗИО из 2011., пре свега увођењем жалбе као правног средства у извршни поступак. Осим неколико изузетака, јавни извршитељи

¹¹² Члан 524. ст. 3. ЗИО.

¹¹³ “Због теже повреде прописа четири јавна извршитеља су разрешена дужности. За мање неправилности изрицане су новчане казне или суспензије. Број притужби је веома мали у односу на укупан број предмета: од 1. 337. 664 предмета које су извршитељи имали у раду 2016. године, Комори је поднето 508 притужби на рад (0,04 одсто).“ Наведено из интервјуа председнице Коморе јавних извршитеља, преузето 14. 11. 2017. <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/drustvo/aktuelno.290.html:693570-Izvrritelje-najcesce-angazuju-obicni-gradjani>.

преузимају целокупно спровођење извршења. Циљ ових измена, са једне стране, јесте да се уједначи пракса поступања судова и јавних извршитеља на територији Републике Србије, а са друге стране, да се грађанима и привредним субјектима обезбеди наплаћивање потраживања која имају у разумном року.¹¹⁴

Наиме, жалбом се побија решење првостепеног суда или јавног извршитеља, ако законом није одређено да жалба није дозвољена или да се такво решење побија приговором.¹¹⁵ Приговор се подноси против решења донетог о предлогу за извршење на основу веродостојне исправе, против других решења првостепеног суда или јавног извршитеља одређених овим законом, и као приговор трећег лица.¹¹⁶

Две најважније надлежности јавног извршитеља се односе на искључиву надлежност за одређивање и спровођење извршења ради наплате потраживања за извршене комуналне и сличне услуге и на искључиву надлежност за спровођење извршења, осим оних средстава извршења где је прописана искључива надлежност суда. Јавни извршитељ одлучује решењем о предлогу за извршење на основу веродостојне исправе за пружене комуналне и сличне услуге. Јавни извршитељ доноси решење којим се одбацује недозвољен или неуредан предлог, а ако предлог испуњава све процесне претпоставке може га одбити или усвојити.¹¹⁷ Решење о одбацивању или одбијању предлога за извршење, као и решење о извршењу у делу о трошковима, извршни поверилац може да побија приговором који се подноси суду који би одлучивао да је за то надлежан суд. Решење које је донето о приговору не може да се побија жалбом.

Јавни извршитељ који оцени да је предлог за извршење дозвољен, уредан и основан доноси решење о извршењу на основу веродостојне исправе.¹¹⁸ Након тога, јавни извршитељ има обавезу да два пута покуша да дужнику уручи решење о извршењу. У решењу се обавезује извршни дужник да намири потраживање извршног повериоца у року од осам дана од дана достављања решења са одмереним трошковима поступка и одређују средство и предмет извршења ради намирења потраживања извршног повериоца и

¹¹⁴ Према истраживању које је у периоду од 2006. до 2009. године спровела Светска банка и USAID BES, извршење у Србији је трајало 635 дана. Наведено према World Bank Doing Bussines, преузето 14. 11. 2017. www.doingbussines.org.

¹¹⁵ Члан 24. ст. 2. ЗИО.

¹¹⁶ Члан 24. ст. 3. ЗИО.

¹¹⁷ Члан 395. ст. 1. ЗИО.

¹¹⁸ Члан 397. ст. 1. ЗИО.

трошкова поступка. Уколико извршни дужник прими решење и дуг измири у року од осам дана, ослобађа се плаћања 50 % накнаде јавном извршитељу. Против наведеног решења извршни дужник има право да изјави приговор који има суспензивно дејство, јер се решење о извршењу извршава после његове правноснажности.¹¹⁹ Извршни дужник приговор може изјавити из следећих разлога: 1) да се веродостојна исправа не односи на извршног дужника; 2) да обавеза из веродостојне исправе није доспела, односно да услов није испуњен; 3) да је обавеза извршена или је на други начин престала; 4) да је потраживање застарело. Тек изјављивањем приговора суд добија прилику да се укључи у поступак.¹²⁰ Ако веће у целини усвоји приговор, ставља ван снаге део решења којим су одређени средство и предмет извршења и укида спроведене радње, а поступак се даље наставља као по приговору против платног налога.¹²¹

Надлежност јавног извршитеља, осим неколико средстава извршења, за спровођење извршења је искључива, тако да питање контроле њиховог рада добија више на значају него раније.¹²² У фази спровођења извршења одлучује се закључком. На пример, приликом спровођења извршења на непокретностима, а ради намирења новчаног потраживања, јавни извршитељ доноси закључак о утврђивању вредности, закључак о продаји непокретности, закључак о додељивању непокретности, закључак о преносу права својине на непокретности, закључак о предаји непокретности, закључак о намирењу. За извршног дужника, је посебно важан закључак о утврђивању вредности, јер од тога зависи по којој ће се цени непокретност продати, односно у ком обиму ће се извршни поверилац намирити, као и закључак о предаји непокретности јер тај закључак, између осталог, садржи налог да се стицање својине купца на непокретности упише у катастар непокретности.

Против наведених закључака нису дозвољени ни приговор ни жалба. Једино правно средство које преостаје у овој ситуацији је захтев за отклањање неправилности. Странка и учесник у поступку могу захтевати да се отклоне неправилности које су настале у току и поводом спровођења извршења. Неправилности могу да се састоје од недоношења одлуке

¹¹⁹ Члан 394. ст. 1. ЗИО.

¹²⁰ Кеча, Р., *Грађанско процесно право*, Београд, 2014, стр. 606.

¹²¹ Члан 411. ст. 2. ЗИО.

¹²² О значају контроле законитости и правилности поступања у фази спровођења извршења у немачком праву, вид. Hans Brox, Wolf-Dieter Walker, *Zwangsvollstreckungsrecht*, Verlag Franz Vahlen, Минхен, 2014, стр. 561-564.

и предузимања или пропуштања радње.¹²³ Захтев за отклањање неправилности може да се поднесе у року од 15 дана од дана када је одлука требало да буде донета, или радња предузета или требало да буде предузета. Захтев се подноси суду или јавном извршитељу, зависно од тога ко спроводи извршење, који је дужан да о њему одлучи у року од пет дана, и не одлаже извршење.

Када је захтев за отклањање неправилности основан, суд, односно јавни извршитељ, утврђује да је неправилност учињена, укида предузете радње и предузима или налаже предузимање радњи којима се отклањају последице предузетих радњи.¹²⁴ Када је захтев основан, а неправилност се огледа у недоношењу одлуке или пропуштању радње, суд, односно јавни извршитељ, утврђује да је неправилност учињена и доноси одлуку или предузима или налаже предузимање пропуштене радње.¹²⁵

Из наведених законских одредби не произилази да се захтев за отклањање неправилности може поднети против одлуке донете у фази спровођења извршења, односно ни на једном месту се не спомиње незаконитост и неправилност донете одлуке као основ за изјављивање захтева за отклањање неправилности. У складу са чл. 193. ст. 3. ЗИО, против закључка о предаји непокретности дозвољава се подношење захтева за отклањање неправилности, али ће решење о усвајању захтева имати само дејство основа за накнаду штете.

Због напред наведеног, поставља се питање делотворности овог правног средства јер се странка, односно учесник излаже парничењу како би исходвала накнаду штете због незаконитости и неправилности учињене у извршном поступку, што је заправо секундарни циљ, примарни је да се те незаконите радње и одлуке обеснаже, те да поступак буде настављен у складу са законом, јер се тиме спречава да до штете дође.¹²⁶

Дакле, када суд нађе да је захтев за отклањање неправилности основан и усвоји га решењем, то неће имати за последицу стављање ван снаге закључка, већ ће моћи да се користи у парничном поступку по тужби ради накнаде штете против Републике Србије или извршитеља. То свакако слаби домаћај овог правног средства које је једино дозвољено у фази спровођења извршења, а тиме и могућности судске контроле поступања извршитеља.

¹²³ Члан 148. ст. 1. ЗИО.

¹²⁴ Члан 149. ст. 1. ЗИО.

¹²⁵ Члан 149. ст. 2. ЗИО.

¹²⁶ Бодирога, Н., Судска контрола рада извршитеља, *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 2/2015, стр. 70.

VI ЕМПИРИЈСКО ИСТРАЖИВАЊЕ

6.1. Циљ и предмет истраживања

Предмет овог истраживања је пракса јавних извршитеља на подручју Вишег суда у Нишу.¹²⁷ Истраживање је експлоративног карактера и има за циљ да се стекну почетна и прелиминарна знања о кључним проблемима који се у пракси јављају у поступку извршења ради намирања новчаног потраживања, испитају фактори који утичу на остваривање процесних овлашћења процесних субјеката, као и утврђивање степена ефикасности у спровођењу поступка извршења. У вези са тим, конкретизован је непосредни предмет истраживања као и хипотетичка основа.

Непосредни предмет истраживања су списи 35 предмета јавних извршитеља надлежни за подручје Вишег и Привредног суда у Нишу.

6.2. Хипотезе

Следеће хипотезе овим истраживањем, добиће своју потврду или ће бити одбачене.

- 1) Најчешће веродостојне исправе на основу којих се спроводи извршење јесу изводи из пословних књига;
- 2) Извршном дужнику се уредно доставља решење о извршењу;
- 3) Решење о извршењу најчешће се побија, и то у целини;
- 4) Најчешћи разлог за побијање обавезујећег дела решења о извршењу у области комуналних и сродних делатности је да је потраживање застарело;
- 5) Одлучивањем о приговору, односно жалби, извршни предмет најчешће прелази у парнични предмет;
- 6) Физичка лица су, најчешће на страни извршних дужника;
- 7) Највише је извршних предмета код којих се намирање новчаног потраживања изврши кроз блокаду новчаних примања (зарада и пензија) извршног дужника;

¹²⁷ За потребе овог истраживања користила сам праксу јавног извршитеља Миљана Трајковића из Ниша, јавног извршитеља Небојше Спасојевића из Ниша, јавног извршитеља Миодрага Грујовића из Ниша, јавног извршитеља Зорана Богдановића из Ниша, јавног извршитеља Жарка Димитријевића из Ниша, јавног извршитеља Андрије Анђелковића из Ниша и јавног извршитеља Александра Такића из Ниша, сви надлежни за подручје Вишег суда у Нишу. Избор јавних извршитеља је извршен имајући у виду њихово искуство у раду, будући да су међу првим именованим извршитељима, као и њихову спремност на сарадњу.

- 8) Радници своја потраживања из радног односа све више наплаћују ангажовањем јавних извршитеља.;
- 9) У поступцима извршења ради намирења новчаних потраживања насталих из комуналних и сродних делатности, извршни дужник најчешће у партиципационом року измири дуговања обухваћена решењем о извршењу.

6.3. Методологија

У истраживању су примењени статистички метод у циљу прикупљања података; нормативни метод, у анализи законских прописа; метод анализе садржаја, у прикупљању података из списка јавноизвршитељских предмета, као и метод интервјуа са јавним извршитељима.

6.4. Приказ и анализа резултата истраживања

Анализом броја примљених предмета код јавних извршитеља са подручја Вишег суда у Нишу¹²⁸ у области спровођења извршења ради намирења новчаног потраживања, у периоду од 1. 7. 2016. године, као датума када је ЗИО ступио на снагу, до 30. 9. 2017. године, утврђено је следеће.

Укупан број примљених предмета = 78827;

Укупан број предмета у материји спровођења извршења ради намирења новчаног потраживања = 78624;

Укупан број закључака о спровођењу извршења ради намирења новчаног потраживања, у зависности од врсте средстава извршења:

- Закључак о спровођењу извршења на новчаним средствима код банке = 56056;
- Закључак о спровођењу извршења на покретним стварима = 12306;
- Закључак о спровођењу извршења на пензији = 3274;

¹²⁸ За потребе овог истраживања, коришћена је евиденција о поступању јавног извршитеља Миљана Трајковића из Ниша, јавног извршитеља Небојше Спасојевића из Ниша, јавног извршитеља Миодрага Грујовића из Ниша, јавног извршитеља Зорана Богдановића из Ниша, јавног извршитеља Жарка Димитријевића из Ниша, јавног извршитеља Андрије Анђелковића из Ниша и јавног извршитеља Александра Такића из Ниша.

- Закључак о спровођењу извршења на заради = 2961;
- Закључак о спровођењу извршења на новчаном потраживању = 1512;
- Закључак о спровођењу извршења на непокретности = 959;
- Закључак о спровођењу извршења на плати = 940;
- Закључак о спровођењу извршења на штедном улогу и текућем рачуну = 455;
- Закључак о спровођењу извршења на акцијама и уделима у привредном друштву = 77;
- Закључак о спровођењу извршења испражњењем и предајом непокретности = 70;
- Закључак о спровођењу извршења предајом покретних ствари = 14.

Обрадом статистичких података за период од 1. 7. 2016. године до 30. 9. 2017. године, можемо констатовати да је просечно време решавања предмета ради намирења новчаног потраживања 29 дана, док је проценат наплате потраживања извршних поверилаца 57 одсто.

Због специфичности поступка за намирење новчаних потраживања насталих из комуналаних и сродних делатности (ИВК предмети), следе статистички подаци само за ову групу предмета, и то за временски период од 1. 7. 2016. године до 30. 9. 2017. године.

- Укупан број додељених ИВК предмета = 11858;
- Укупан број решених ИВК предмета = 5061;
- Укупан број нерешених ИВК предмета = 6797.

6.4.1. Евиденције о поступању јавних извршитеља у предметима ради намирења новчаног потраживања

Врло важан елемент система извршења је успешност наплате потраживања која у поступцима пред јавним извршитељима није адекватно утврђена, иако је одредбама чл. 503. ЗИО јавним извршитељима прописана обавеза вођења евиденције о поступцима извршења и обезбеђења и финансијском пословању, као и шта све треба да садрже.

Приликом истраживања, потешкоћу је представљала неадекватна техничка обрада података с обзиром на чињеницу да јавни извршитељи податке о раду воде у различитим апликацијама. Наиме, за обраду статистичких података за период од 1. 7. 2016. године до 30. 9. 2017. године, било је потребно петнаест радних дана. Посебно треба издвојити податке добијени овим истраживањем, а односе се на тачан број примљених и решених ИВК предмета јер је од стране запослених у канцеларијама јавних извршитеља наглашавано да је увек могуће да су предмети примљени пре, а решени у напред наведеном временском оквиру, док је приликом одређивања просечног времена за наплату новчаног потраживања извршног повериоца, јавни извршитељ имао у виду предмете који имају макар једну уплату.

6.4.2. Анализа непосредног предмета истраживања

Анализом непосредног предмета истраживања и напред постављених хипотеза, утврђено је следеће:

- 1) Изводи из пословних књига о извршеним комуналним или сродним услугама се најчешће користе за доношење решења о извршењу на основу веродостојних исправа, али и рачуни са доказом да је извршни дужник обавештен о обавези. У предмету И. ИВ-21/17, суд је донео решење о извршењу на основу обрачуна о награди и накнади трошкова адвоката, а на исто извршни дужник је у законском року изјавио приговор, и то из разлога јер је у веродостојној исправи унет неистинит садржај, будући да је извршни дужник уредно плаћао адвокатске услуге и то после сваког одржаног рочишта, што потврђују и одређени сведоци, док извршни поверилац за примљени новац није издавао нити признанице, нити рачуне.

- 2) Увидом у списе предмета утврђено је да су решења о извршењу уредно достављена, с тим да је уочено у 7 од укупно 35 случајно изабраних предмета за потребе овог истраживања, да је решење о извршењу извршним дужницима достављено преко огласне табле суда. Случајеви у којима је достављење извршено преко огласне табле суда, односно протеком осам дана од истицања писмена на огласној табли суда, јесу најчешће они у којима извршни дужник не станује на адреси која се наводи у решењу о извршењу, али се са ње није одјавио и Полицијској управи Ниш пријавио нову адресу становања. Приговор који би касније изјавио, по сазнању за решење о извршењу, одбацио би се као неблагоприятан.
- 3) На основу података формираног истраживачког узорка, закључује се да извршни дужник најчешће приговором побија решење о извршењу у целости, док је побијање обавезујећег дела решења којим се обавезује извршни дужник да намири новчано потраживање повериоца са одмереним трошковима у року од 8 дана, односно 5 у меничним стварима, уочено у 9 извршних предмета од 35. У предмету извршења извршног повериоца ЈКП „Обједињена наплата“, ЈКП „Паркинг сервис“ Ниш, извршни дужник најчешће истиче приговор застарелости потраживања извршног повериоца, те истовремено изјављеним приговором побија решење извршитеља у делу у коме је обавезан да намири потраживање.
- 4) Као разлог за побијање решења о извршењу у области комуналних и сродних делатности, извршни дужник најчешће истиче приговор застарелости потраживања, али и да извршни поверилац није приложио веродостојну исправу подобну за извршење у складу са ЗИО, односно да у њој нису правилно назначени извршни поверилац и извршни дужник, предмет, врста, обим и време испуњења обавезе. Наиме, провером постављене хипотезе, утврђено је између осталог да постоји одлука Основног суда у Нишу 4П 14395/15 од 21. 4. 2016. године, којом се укида закључак о извршењу извршитеља и то управо из разлога што наведени извод из пословних књига није веродостојна исправа у смислу тада важећег чл. 18 ЗИО, наводећи да су документи нејасни, неразумљиви, да представљају само списак рачуна и износа, без спецификације о којим се обавезама ради, а и односе се на сасвим друго лице, а не оно које је тужено. Када се ради о принудној наплати новчаног потраживања ЈКП „Паркинг сервис“ Ниш, увидом у списе предмета, може се приметити да извршни дужник често уз приговор наводи да су

потраживања застарела за одређени број карата, а да за остале признаје дуговање и исте исплаћује што доказује уплатником. Наиме, у таквом случају, занимљиво је питање, која странка треба да сноси трошкове поступка пред судом, будући да је извршни дужник у свом приговору на закључак јавног извршитеља, признао део захтева који је основан и одмах те дугове и трошкове поступка пред извршитељем исплатио, а оспорио онај део потраживања који је неоснован, односно застарео. Због напред наведених разлога, постоје два предмета обухваћена овим истраживањем, где је тужени у парничном поступку, односно извршни дужник изјавио жалбу другостепеном суду због одлуке првостепеног суда да свака страна сноси своје трошкове. Наиме, извршни дужник јесте дао повод за покретање поступка, али само поступка пред јавним извршитељем, а никако поступка пред судом (након приговора). Ово тврдимо због тога што је тужени, у свом приговору на закључак јавног извршитеља, признао део тужбеног захтева који је основан (и одмах исплатио те дугове и трошкове поступка), а оспорио онај део који је неоснован (тј. застарео). Тужени је платио све трошкове који су настали његовом кривицом, а то су трошкови које је тужилац имао пред извршитељем. Парнични поступак, који је касније по приговору тужене покренут, вођен је искључиво кривицом тужиоца, због тога што је тужилац у свом предлогу за извршење на основу веродостојне исправе, тражио да суд обавезе тужену да исплати застарели дуг. Такође, тужилац је имао могућност да поднеском повуче тужбу, пре него што је одржано рочиште, на који начин би били избегнути додатни трошкови.

- 5) Изјављивањем приговора, извршни предмет углавном прелази у парнични предмет, осим у случајевима када је решење о извршењу извршним дужницима достављено преко огласне табле суда. У 9 предмета од укупно 35, Основни суд у Нишу је донео решење којим се ставља ван снаге закључак извршитеља, у делу којим је одређено извршење и одређује да ће се поступак наставити као поводом приговора против платног налога.
- 6) Физичка лица се често налазе на страни извршног дужника у поступцима извршења ради намирења новчаних потраживања насталих из комуналних и сродних делатности, у поступцима наплате алиментације коју други родитељ не плаћа, а на основу правноснажне и извршне пресуде, када се наплаћују потраживања за услуге, тј. продату робу коју извршни повериоци нису успели од купаца да наплате. Међутим, приликом истраживања, је уочено да се и грађани све чешће налазе на страни повериоца, а на

страни дужника велике корпорације. Тренутно постоји велики број предмета против Железнице Србије АД Београд, Националне службе за запошљавање РС, као и Републике Србије. У извршним предметима против Републике Србије, често се наплаћују трошкови кривичног поступка настали пред Основним и Вишим судом у Нишу, и то тако што се предлаже спровођење извршења пописом, проценом и продајом покретних ствари извршног дужника, како би јавни извршитељ са подручја Вишег и Привредног суда у Нишу био надлежан за спровођење извршења, а накнадно у току поступка јавни извршитељ доноси закључак којим се одређује спровођење извршења преносом новчаних средстава са рачуна извршног дужника. Јавни извршитељ је у предмету И. И - 5610/2016 донео записник о попису покретних ствари Основног суда у Нишу, а ради намирења новчаног потраживања извршног повериоца.

- 7) Ако посматрамо предмете обухваћене овим истраживањем, извршење се најчешће спроводи, на новчаним средствима код банке, затим на плати и пензији, пописом и продајом покретних ствари и то случају кад извршни дужник нема редовна новчана примања, јер се пописом и продајом повећавају и трошкови извршења.
- 8) Радници своје заостале зараде све чешће наплаћују ангажовањем јавног извршитеља и то тако што се извршни поступак покреће на основу обрачуна зараде. Приликом истраживања, констатовано је да јавни извршитељ најчешће наплаћује потраживање запосленог доношењем закључка о спровођењу извршења на покретним стварима (опрема, машине, саобраћајна средства, залихе) или на новчаном потраживању које послодавац има према свом дужнику.
- 9) Увидом у списе предмета утврђено је да када се на страни повериоца јављају комунална предузећа систем добровољне наплате је повећан, као и да је због тога скраћено време трајања извршног поступка у односу на остале предмете. Такође, уколико извршни дужник прими решење и дуг измири у року од осам дана, ослобађа се плаћања 50 % накнаде јавном извршитељу.

6.5. О ефикасности спровођења извршења ради намирења новчаног потраживања

Имајући у виду да велики број извршних решења настаје на основу потраживања учесника у кривичним поступцима, обавезе настале у кривичном поступку, у складу са

Законом о кривичном поступку¹²⁹, падају на терет буџетских средстава опредељених за рад суда.

6.5.1. Суд или јавно тужилаштво као директни корисници буџетских средстава

У случају када је извршни дужник суд или јавно тужилаштво, у предлогу за извршење је потребно навести рачун број 840-1620-21 Извршење буџета Републике Србије, ПИБ број 100279223 и изведени матични број на основу ЈБ КЈС (Јединствени број корисника јавних средстава) дужника, све у складу са дописом Високог савета судства број: 011-00-4/2016-01 од 22. 01. 2016. године и Народне банке Србије, Одељења за принудну наплату од 28. 1. 2016. године. Увидом у списе предмета, као и из непосредног разговора са јавним извршитељима, утврђено је да постоји велики број предмета у којима се суд или јавно тужилаштво појављује у својству извршног дужника, као и да је наведени рачун извршења буџета Републике Србије све чешће у блокади, што онемогућава намирење новчаних потраживања извршних поверилаца.

Одредбом чл. 7. ЗИО предвиђено је да је за одређивање извршења или обезбеђења надлежан суд на чијем подручју извршни дужник има пребивалиште или боравиште, односно седиште. На основу података формираног истраживачког узорка извршни поверилац, у случају када је извршни дужник корисник буџетских средстава и нема својство правног лица, ради бржег намирења својих потраживања из извршне исправе и одређивања јавног извршитеља са подручја Вишег и Привредног суда у Нишу за спровођење извршења, најчешће као средство извршења предлаже, извршење на покретним стварима (пописом, проценом и продајом покретних ствари извршног дужника - корисника буџетских средстава).¹³⁰

Јавни извршитељ Миљан Трајковић, надлежан за подручје Вишег и Привредног суда у Нишу, је први извршитељ који је у извршном поступку, донео записник о попису

¹²⁹ „Сл. Гласник РС“, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014.

¹³⁰ Обзиром да Казнено-поправни завод Ниш нема својство правног лица, већ исти мора да буде означен са РС-Министарство правде - Управа за извршење кривичних санкција-Казнено-поправни завод Ниш, то је извршни дужник у конкретном случају Република Србија. Како је седиште извршног дужника на судском подручју Првог Основног суда у Београду, то је суд применом чл. 7. ЗИО донео одлуку као у диспозитиву решења. (Решење Основног суда у Нишу 5Ии - 19628/16 од 6. 12. 2016. године).

покретних ствари које су у својини Основног суда у Нишу у предмету И. И - 5610/2016 (три монитора марке hp и три кућишта за рачунаре марке DELL у канцеларијама судских извршитеља). Извршни поверилац је након извршеног пописа ствари, у потпуности наплатио потраживање у предмету И. И - 5610/2016, и то преносом новчаних средстава са рачуна извршног дужника на наменски рачун јавног извршитеља.

6.5.2. Пренос новчаних средстава на рачун пуномоћника извршног повериоца

Извршни поверилац најчешће преко пуномоћника, подноси предлог за дозволу извршења, ради наплате потраживања, као и трошкова извршног поступка колико они буду изнели. У предлогу се означава и рачун на који треба пренети новчана средства, док јавни извршитељ закључком о спровођењу извршења налаже да се потребна новчана средства уплате на његов наменски рачун, који одмах уплаћени износ преноси на рачун извршног повериоца. Пракса јавних извршитеља који су обухваћени овим истраживањем јесте, да у случају када је извршни поверилац имао свог пуномоћника у извршном поступку, наплаћене трошкове извршног поступка (за састав предлога за извршење од стране адвоката, као и за састав захтева за признавање трошкова поступка) прослеђује директно пуномоћницима (ради се о адвокатима са којима јавни извршитељ има остварену пословну сарадњу), док главно новчано потраживање прослеђује увек на текући рачун који је обухваћен решењем о извршењу, не улазећи у то, да ли је наведен рачун извршног повериоца или његовог пуномоћника.

У предмету 10 ИИ 70/17, уочено је обавештење од стране Народне банке Србије- Принудна наплата- Одељење за пријем, контролу и унос основа и налога Крагујевац, као организације за принудну наплату, да враћа решење 611- ИИ 70/17, и да не може да поступи по закључку јавног извршитеља 10 ИИ 70/17 од 5. 5. 2017. године јер наведени текући рачун не припада извршном повериоцу, већ његовом пуномоћнику који није доставио оверено пуномоћје. Такође, постоји и велики број дописа Основног суда у Нишу у којима се наводи да текући рачун из предлога за извршење није рачун извршног повериоца, а у случају да се ради о рачуну његовог пуномоћника, потребно је доставити оверено пуномоћје. Председник Вишег суда у Нишу је у свом допису Су II 17А 29/16 од 7. 11. 2016. године навео да за исплату трошкова поступка није потребно између осталог ни оверено пуномоћје, већ

пуномоћје које је састављено у складу са законом, односно пуномоћје које је приложено уз ангажовање за одбрану. Наведени допис председника Вишег суда у Нишу достављен је и Народној банци Србије-Принудна наплата- Одељењу за пријем, контролу и унос основа и налога Крагујевац, те је извршни поверилац након месец дана у предмету 10 ИИ 70/17 ипак наплатио своје потраживање, а преко рачуна свог пуномоћника.

6.6. Примена одређених средстава извршења ради намирења новчаног потраживања

6.6.1. Извршење на непокретностима

Извршни поверилац је дужан да уз предлог за извршење новчаног потраживања на непокретности поднесе извод из катастра непокретности којим доказује да је непокретност уписана као својина извршног дужника¹³¹, или ако није уписан, подноси исправу подобну да се упише својина извршног дужника, након чега се право својине извршног дужника уписује у катастар непокретности. После уписа права својине извршног дужника суд доноси решење о извршењу. Када је непокретност у сусвојини, решење о извршењу одређује се извршењем на сувласничком делу извршног дужника.

Нелегални објекти, односно објекти који немају одобрење за изградњу могу бити предмет извршења, али извршни поверилац мора приложити доказ о ванкњижној својини извршног дужника. Одредбом члана 210. ЗИО је прописано да пошто суд донесе решење о извршењу на непокретности која је у ванкњижној својини дужника, јавни извршитељ пописује непокретности, а записник о попису непокретности има дејство као упис забележбе решења о извршењу у катастру непокретности и објављује се на огласној табли Коморе јавних извршитеља. Дакле, у овој ситуацији нема места упису забележбе решења о извршењу у катастар непокретности јер и сам објекат, односно непокретност која је предмет извршења није уписана у катастар непокретности као својина извршног дужника.

¹³¹ Трећина свих непокретности у Србији није уписана у катастар, а за јавне извршитеље је меродавно шта пише у катастру непокретности, односно власником сматрају оног ко је тамо уписан, а не онога ко им показује уговор да је купио стан и платио га. Познат је случај једне породице која је остала без стана у којем је живела 25 година, због дуга предузећа „Железнице Србије“ према својим радницама као извршним повериоцима. Иако је својина стечена уговором о откупу стана од „Железнице Србије“, људи су остали без стана јер се он у књигама води на предузеће, преузето 5. 11. 2017. <http://www.politika.rs/scc/clanak/377504/Izvrstelj-gledaju-u-katastar-a-vlasnici-stanova-u-ugovor>.

Некретнине више не могу да се продају по цени нижој од 50 одсто од процењене вредности, за разлику од раније важећег решења где је то било могуће по цени од 30 одсто од процењене вредности.

6.6.2. Извршење на покретним стварима

Извршење новчаног потраживања на покретним стварима спроводи се пописом и проценом ствари, продајом ствари и намирењем извршног повериоца из продајне цене. По правилу, ствари се процењују када се и пописују. Ствари процењује јавни извршитељ. Ствари се процењују према њеној тржишној цени у месту процене на дан процене. У предмету И. И. 520/17, јавни извршитељ је донео записник о процени. Предмет процене биле су покретне ствари извршног дужника, пописане дана 21. 4. 2017. године на адреси извршног дужника, по записнику о попису И. И. 520/17 од 21. 4. 2017. године, наводећи врсту ствари и количину- кауч на развлачење, фотеља, клуб сточић, ципеларник, француски кревет, Samsung телевизор ЦРТ 52 цм, украсна лампа, троделни гардеробер; затим њихов редни број по записнику о попису, као и процењену вредност сваке појединачне ствари на дан 8. 9. 2017. године, а на основу тржишне цене половних ствари сличног квалитета и намене у месту пописа, као и увидом у актуелне интернет сајтове који се баве продајом половних ствари (Записник о процени И. И. 520/17 од 8. 9. 2017. године).

Закључком о продаји се одређује да ли се ствар продаје јавним надметањем или непосредном погодбом, услови продаје и од када и како ствар може да се прода непосредном погодбом по споразуму странака. Јавни извршитељ је у предмету И. И. 520/17 донео Закључак којим се одређује продаја покретних ствари извршног дужника путем усменог јавног надметања која ће се одржати дана 4. 10. 2017. године, по Записнику о попису И. И. 520/17 од 21. 4. 2017. године, наводећи цену на првом усменом јавном надметању која износи 70% од процењене вредности у динарима (на пример, почетна цена Samsung телевизор ЦРТ 52 цм је 1. 750, 00 динара). Сва лица заинтересована за учешће на јавном надметању дужна су да положе јемство у износу од 10% од процењене вредности покретне ствари до објављивања јавног надметања и то уплатом на наменски рачун извршитеља. Такође заинтересована лица могу разгледати фотографије пописаних ствари сваког радног дана у времену од 08:00 до 16:00 часова у просторијама јавног извршитеља,

као и разгледати пописане ствари сваког радног дана у времену од 08:00 до 16:00 часова на адреси извршног дужника у договору са јавним извршитељем (Закључак о продаји И. И. 520/2017 од 8. 9. 2017. године).

Приликом истраживања, утврђено је да до одлагања извршења често долази када су предмет извршења покретне ствари. У предмету И. И - 520/2017 одложена је продаја пописаних покретних ствари путем усменог јавног надметања, а на предлог трећег лица уз који је приложена правноснажна пресуда Привредног суда у Нишу која се односи на покретне ствари које су у државини извршног дужника пописане. Пресудом Основног суда у Нишу 4П 4088/17 од 12. 9. 2017. године усвојен је тужбени захтев тужиље и проглашава се недопуштеним извршење у предмету ИИА 237/16, пописом покретних ствари, које су власништво тужиље, односно да оне представљају њену посебну имовину, што доказује правноснажном пресудом, као и да је власник куће у којој је извршен попис на основу преписа листа непокретности.

6.6.3. Извршење на новчаном потраживању извршног дужника

Извршење на заради или плати, накнади зараде, односно накнади плате и пензији може да се спроведе у висини до две трећине зараде, накнаде зараде, плате и пензије, односно до њихове половине, ако је њихов износ једнак или мањи од минималне зараде утврђене у складу са законом. Извршење на минималној заради и минималној пензији спроводи се до њихове половине. Међутим, пракса је показала да извршним дужницима често од плата, пензија коју остварују на месечном нивоу, не остаје практично ништа. Од стране јавних извршитеља је објашњено, да се то дешава у случају када је извршни дужник својим писменим пристанком редовна примања већ оптеретио (на пример, узимањем кредита код банке или по основу обустава у другим случајевима за које је запослени дао сагласност послодавцу), када може да се изврши обустава и целог преосталог дела зараде.

Договор око наплате постоји у случају ако је извршни дужник у тешкој материјалној ситуацији јер се тада може обратити извршитељу са предлогом да се на мањем делу плате или пензије спроводи извршење, извршитељ се затим обраћа повериоцу за одобрење таквог предлога, а након сагласности повериоца извршитељ спроводи извршење на 1/6 месечних примања.

6.6.4. Извршење на новчаним средствима на рачуну извршног дужника

Решењем о извршењу, односно закључком о спровођењу извршења одређује се пленидба новчаних средстава на рачуну извршног дужника и пренос тих средстава извршном повериоцу. Народна банка Србије (организација за принудну наплату) по пријему закључка јавног извршитеља налаже свим банкама код којих извршни дужник има отворене рачуне да изврше блокаду свих рачуна и да без одлагања доставе стање на свим рачунима уз забрану отварања нових рачуна. На пример, један од таквих закључака јавни извршитељ је донео у предмету И. И - 4359/2017 којим се у ставу првом изреке одређује спровођење извршења одређеног решењем о извршењу Основног суда у Алексинцу, преносом средстава у износу од 90. 000, 00 динара на име главног дуга без законске затезне камате, 7. 833, 00 динара на име трошкова извршења одмерених од стране суда, и то са свих рачуна дужника у смислу чл. 301. ЗИО на наменски рачун јавног извршитеља. Налаже се Народној банци Србије-Принудна наплата-Одељењу за пријем, контролу и унос основа и налога Крагујевац, као организацији за принудну наплату, у смислу чл. 301. ЗИО, да пренесе средства из ст. 1. овог закључка са рачуна извршног дужника на наменски рачун јавног извршитеља са позивом на број предмета. (Закључак јавног извршитеља И. И - 4359/2017 од 20. 10. 2017. године).

ЗАКЉУЧАК

Нови прописи ЗИО доприносе већој ефикасности приликом спровођења извршења, будући да је јавним извршитељима проширена надлежност, а посебно када је у питању наплата потраживања у области комуналних услуга и сродних делатности. Та надлежност јавног извршитеља је сада искључива и не зависи од избора извршног повериоца. Тренутно јавни извршитељи решавају велики број раније започетих извршних предмета из комуналне сфере који пред судовима нису окончани.

Када је у питању садржина решења о извршењу на основу извршне или веродостојне исправе, усвајањем новог ЗИО, извршни поверилац користи нову могућност да у предлогу за извршење не одређује средство и предмет извршења, већ предлаже да јавни извршитељ без предлога извршног повериоца, доноси закључак којим после идентификовања имовине извршног дужника одређује средство и предмет извршења, што је свакако повољније за извршне повериоце јер олакшава спровођење извршења и наплату новчаног потраживања.

Такође, постоје извршни предмета који су прешли у парничне и који се настављају као поводом приговора против платног налога. Извршни дужник најчешће изјављује приговор застарелости потраживања, али истиче и друге законске разлоге у односу на обавезујући део решења о извршењу, а посебно када се ради о решењу о извршењу на основу обрачуна о награди и накнади трошкова адвоката и рачунима са доказом да је извршни дужник обавештен о обавези.

Добра околност је да се све већи број предмета оконча у доброј сарадњи између повериоца, дужника и јавног извршитеља. Појава извршитеља допринела је да се промени свест грађана и побољша финансијска дисциплина. Процент добровољне наплате комуналних услуга је све већи јер уколико извршни дужник прими решење и дуг измири у року од осам дана (рок за добровољно плаћање), ослобађа се плаћања 50 % накнаде јавном извршитељу.

Када је реч о спровођењу извршења, питање судске контроле рада јавних извршитеља једно је од најслабије уређених питања. Једино правно средство које странкама и учесницима у овој фази извршног поступка стоји на располагању је захтев за отклањање неправилности. Поступак и дејства одлуке о захтеву доводе у питање делотворност овог

правног средства, али и правну сигурност уопште, јер и даље не постоје механизми за уједначавање праксе у фази спровођења извршења.

Спроведено истраживање, као и лично искуство из праксе, наводе на закључак да поступак извршења траје временски толико да би се то време могло окарактеристати као суђење у разумном року, с тим да радње које јавни извршитељи предузимају у току спровођења извршења нису увек делотворне. Поступак спровођења извршења је посебно ефикасан у ситуацији када извршни дужник има довољно новчаних средстава да би извршни поверилац могао намирити целокупно потраживање. Међутим, у ситуацијама када извршни дужник не остварује месечна примања, односно нема имовине из које би извршни поверилац остварио своје потраживање, поступак извршења неће дати резултат, односно извршни поверилац неће остварити своје новчано потраживање, иако је суд, као и јавни извршитељ предузео све што је по закону био дужан предузети.

На другој страни, ефикасна наплата потраживања повећава финансијску дисциплину, пуни државни буџет, али омогућава и компанијама да се брже намире од својих дужника. Грађани, између осталог, могу да ангажују јавног извршитеља како би од свог послодавца наплатили заостале плате и доприносе, самохрани родитељи алиментацију.

Одговорно понашање доноси корист како друштву, тако и појединцу. Иако се нова улога јавног извршитеља у поступку извршења и обезбеђења нужно одразила на измене у свеукупном законском регулисању овог органа извршног поступка, можемо закључити да је одлука законодавца исправна. Истраживања показују да се корист од јавних извршитеља огледа првенствено у ефикасној наплати потраживања, бржем спровођењу судских одлука, смањењу оптерећења судова и повећању ефикасности укупног правосудног система.

ЛИТЕРАТУРА

Уџбеници, монографије, коментари закона

Станковић, Г., *Грађанско процесно право*, II свеска, Ванпарнично и извршно процесно право, Ниш, 2007.

Станковић, Г., Боранијашевић, В., *Извршно процесно право*, Косовска Митровица, 2012.

Станковић, Г., Зборник радова *Двадесет година Закона о извршном поступку*, Правни факултет, Ниш, 1999.

Јакшић, А., *Грађанско процесно право*, Београд, 2012.

Трива, С., Бјелајац, В., Дика, М., *Судско извршно право – Опћи дио*, Загреб, 1980

Старовић, Б., *Коментар закона о извршном поступку*, Београд, 1987.

Старовић, Б., *Грађанско процесно право*, Правни факултет у Новом Саду, 1998.

Старовић, Б., *Тумач за закон о извршном поступку*, Београд, 2005.

Шаркић, Н., Основна начела Закона о извршном поступку, у Зборнику *Примена Закона о извршном поступку*, Београд, 2000.

Рајовић, В., *Грађанско процесно право*, Београд, 2016.

M. Andenas, B. Hess, P. Oberhammer (eds.), *Enforcement Agency Practice in Europe*, London, Chapter 2, National Paradigms of Civil Enforcement: Mutual Recognition or Harmonization in Europe, British Institute of International and Comparative Law, 2005.

Бодирога, Н., Ујдехаг, Ј., Гинзбург, С., Попов, К., Бенгтсон, Б., Милошевић, М., *Свеобухватна анализа система извршења у Србији*, Београд, 2014.

Кеча, Р., *Грађанско процесно право*, Београд, 2014.

Поповић, М., Шаркић, Н., Стаменковић, Ј., Ђукић, М., Миловановић, Ј., Влаисављевић, Т. Димитријевић, М., *Приручник за примену Закона о извршењу и обезбеђењу*, Београд, 2016.

Шаркић, Н., *Коментар закона о извршењу и обезбеђењу*, Београд, 2016.

Hans Brox, Wolf-Dieter Walker, *Zwangsvollstreckungsrecht*, Verlag Franz Vahlen, Минхен, 2014.

Шаркић, Н., *Примена новог Закона о извршењу и обезбеђењу*, Зборник радова, 2013.

Никетић, Г., *Грађански Законик Краљевине Србије*, Београд, 1922.

Лазаревић Д., *Коментар Закона о извршењу и обезбеђењу са регистром појма*, Београд, 2016.

Воргић, Н., *Грађанско процесно право-извршни поступак*, Нови Сад, 1969.

Научни и стручни чланци

А. Топаловић, Предлози за измену Закона о парничном поступку и Закона о извршном поступку, *Правни живот* бр. 3-4/96.

Николић, Р., Неефикасност извршног поступка, *Правни живот*, број 12/2000.

Планојевић, Н., Извршење продајом непокретности у светлу предлога новог ЗИП, *Правни живот*, бр. 3-4/2000.

Шаркић, Н., Николић, М., Критичка анализа одредаба новог Закона о извршењу и обезбеђењу, *Правни живот*, број 11/2011.

Бодирога, Н., *Положај јавног извршитеља у новом Закону о извршењу и обезбеђењу*, 2016.

Бодирога, Н., Судска контрола рада извршитеља, *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 2/2015.

Васиљевић М., Право и привреда, *Часопис за привредноправну теорију и праксу*, Београд, 2016.

Павловић Д., Правни инструктор, *Часопис за правну теорију и праксу*, Београд, 2016.

Зороска-Камиловска, Т., *Реформе система извршења у државама региона*, Скопље, 2013.

Арсен Јаневски, „Dejudicialization of Enforcement Function: Comparative Legal Study“ Civil Law Forum for South East Europe, Collection of Studies and analyses, Third Regional, Тирана, 2013.

ОСТАЛА ИСТРАЖИВАЧКА ГРАЂА

Прописи:

Закон о извршењу и обезбеђењу, *Службени гласник РС*, бр. 106/15 и бр. 106/16.

Закон о извршењу и обезбеђењу, *Службени гласник РС*, бр. 31/2011, 99/2011 – др. закон.

Закон о извршном поступку из 1978, *Службени лист СФРЈ*, бр. 20/78, 6/82, 74/87, 20/90, 35/91; „Сл. Лист СРЈ“ бр. 27/92, 31/93 и 23/94.

Закон о извршном поступку, *Службени. лист СРЈ*, бр. 28/2000. од 30. јуна 2000. године.

Закон о извршном поступку, *Службени гласник РС*, бр. 125/04.

Закон о хипотеци, *Службени гласник РС*, бр. 115/2005, 60/2015, 63/2015- Одлука УС и 83/2015.

Закон о раду, *Службени гласник РС*, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014 и 13/2017- одлука УС.

Закон о заштити права на суђење у разумном року, *Службени гласник РС*, бр.40/2015.

Закон о парничном поступку, *Службени гласник РС*“, бр.72/2011, 49/2013- одлука УС, 74/2013- одлука УС и 55/2014.

Судски пословник, *Службени гласник РС* бр. 110/2009, 70/2011, 19/2012, 89/2013, 96/2015, 104/2015, 113/2015- испр., 39/2016,56/2016 и 77/2016.

Закон о локалној самоуправи, *Службени гласник РС*, бр. 129/2007 и 83/2014 - др. закон.

Законик о кривичном поступку, *Службени гласник РС*, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014.

Овршни закон Републике Хрватске, *Народне новине РХ*, бр. 112/12,25/13, 93/14, 55/16, 73/17.

Јавноизвршитељска тарифа, *Службени. гласник РС*, бр. 59 од 28. 06. 2016. године.

Правилника о изменама Правилника о тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад извршитеља, *Службени. гласник РС*, бр. 4/2016.

Судска пракса:

Одлука Уставног суда РС у предмету ИУз бр. 782/12

Решење Вишег суда у Нишу, 3К. бр. 119/15

Одлука Округног суда у Београду, Гж 634/06

Одлука Основног суда у Нишу, 4П 14395/15

Допис Народне Банке Србије, Одељења за принудну наплату, бр. IX- 2055/16

Решење Вишег суда у Нишу, 3Гж. бр. 1586/17

Решење Вишег суда у Нишу, 1 Ржг 13/17

Решење Основног суда у Нишу, 5Ии- 19628/16

Допис Високог савета судства, број: 011-00-4/2016-01

Пресуда Основног суда у Нишу, 4П 4088/17

Налог за плаћање судске таксе Основног суда у Нишу, 6ИИ- 19247/16

Пракса јавних извршитеља:

Записник о процени, И. И. 520/17
Закључак о продаји, И. И. 520/2017
Записник о попису покретних ствари, И. И - 5610/2016
Закључак јавног извршитеља, И. И - 4359/2017
Закључак о одлагању продаје покретних ствари, И. И - 520/17
Закључак о предујму јавног извршитеља, И. И - А3494/2016
Закључак о спровођењу извршења, 10 ИИ 70/17
Решење о трошковима, И. И - 4359/2017
Закључак јавног извршитеља, ИЗВ - 5929/2015
Закључак јавног извршитеља, И. ИВК - 463/2017
Закључак јавног извршитеља И. ИВА - 283/2016

ИНТЕРНЕТ АДРЕСЕ

Именик Коморе јавних извршитеља, на адреси: <http://www.komoraizvrsitelja.rs/?q=imenik-izvrsitelja>, преузето дана 1.11.2017. године.

Тема недеље „Политике“, на адреси: <http://www.politika.rs/scc/clanak/377504/Izvrsitelji-gledaju-u-katastar-a-vlasnici-stanova-u-ugovor>, преузето 5.11.2017. године.

Анализа тарифе јавних извршитеља, на адреси: <http://www.komoraizvrsitelja.rs/?q=vesti>, преузето 13.11.2017. године.

Интервју председнице Коморе јавних извршитеља, на адреси: <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/drustvo/aktuelno.290.html:693570-Izvrsitelje-najcesce-angazuju-obicni-gradjani>, преузето 14.11.2017. године.

Истраживање према World Bank Doing Bussines, на адреси: www.doingbussines.org, преузето 14.11.2017. године.

Сажетак

ПРАКСА ЈАВНИХ ИЗВРШИТЕЉА СА ПОДРУЧЈА ВИШЕГ СУДА У НИШУ У СПРОВОЂЕЊУ ИЗВРШЕЊА РАДИ НАМИРЕЊА НОВЧАНОГ ПОТРАЖИВАЊА

У раду се анализира позиција јавног извршитеља из угла новоусвојених законских решења. Такође, обрађене су и специфичности поступка за намирење новчаних потраживања насталих из комуналних и сродних делатности.

Законодавац је проширио надлежност јавног извршитеља и то првенствено у фази спровођења извршења. Он укида такозвану паралелну надлежност суда и јавних извршитеља за спровођење извршења. Судови остају искључиво надлежни да спроводе извршење заједничком продајом непокретности и покретних ствари, као и извршење у вези са породичним односима и враћањем запослених на рад. Реч је о извршењима која нису тако честа. За спровођење највећег, доминантног броја осталих извршења, постају надлежни искључиво јавни извршитељи. Код наплате потраживања за извршене комуналне и сличне услуге надлежност јавног извршитеља је била и остала искључива.

Проширена надлежност је условила строжије захтеве у погледу стручних квалификација јавних извршитеља и детаљније законске одредбе о њиховој дисциплинској одговорности.

Основни циљ мастер рада је да се опише и анализира реформисани систем извршења који смо добили усвајањем ЗИО, односно да ли је професија јавних извршитеља допринела унапређењу владавине права, ефикасности извршења судских одлука и наплате потраживања.

Кључне речи: јавни извршитељи, спровођење извршења, комунални предмети

Summary

THE PRACTICE OF THE PUBLIC EXECUTORS IN CONDUCTING EXECUTION IN ORDER TO SETTLE MONEY RECEIVABLES ON THE TERRITORY OF THE HIGHER COURT IN NIS

The position of public executors at work in process is analyzed according to newly adopted legal solutions. The specificities of the procedure have also been processed in order to settle money receivables made from communal and related activities.

The legislator has expanded the responsibilities of the public executor in the execution phase. The legislator abolishes the parallel court jurisdiction and public executors for conducting executions. Courts remain solely competent to carry out the execution by joint sale of real estate and movables, as well as execution related to family relations and the return of employees to work. It is about executions that are not so common. The public executors become exclusively responsible to conduct dominant number of execution. The responsibility of the public executors was and remained exclusive to collecting receivables for communal and similar services performed.

Extended jurisdiction has imposed stricter requirements in terms of professional qualifications of executors and more detailed legal provisions on their disciplinary liability.

The main objective of the master's work is to describe and analyze the reformed system of execution that we received by adopting the law on execution and security, whether the profession of executors has contributed to the improvement of the rule of law, the efficiency of execution of court decisions and the collection of claims.

Key words: public executors, application of execution, communal cases

БИОГРАФИЈА АУТОРА

Милица Стоичков рођена 10. 12. 1991. године у Нишу. Основну школу „Сретен Младеновић-Мика“ у Нишу завршила је 2006. године. Средњу школу Гиманзија „Бора Станковић“ у Нишу завршила је 2010. године.

По завршетку средње школе уписала је Правни факултет Универзитета у Нишу, а дипломирала је 06. 10. 2015. године са просечном оценом 8,94. У току студија, обавила је студентску праксу у Министарству спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, Сектору тржишне инспекције, у периоду од 3. 2. 2014. године до 28. 2. 2014. године, као и у својству практиканта, односно лица које жели да стекне практична знања и искуства из области извршног права, у периоду од 9. 6. 2014. године до 27. 6. 2014. године, обавила стручну праксу у канцеларији извршитеља Жарка Димитријевића из Ниша.

Школске 2015/2016 године уписала је мастер академске студије права, опредељујући се за даље усавршавање у грађанско-правној материји.

Након завршетка основних студија, почиње да обавља приправнички стаж код адвоката Станимира Ђурића из Ниша, где и сада ради. Служи се енглеским и француским језиком.

ИЗЈАВА О ИСТОВЕТНОСТИ
ШТАМПАНОГ И ЕЛЕКТРОНСКОГ ОБЛИКА МАСТЕР РАДА

Име и презиме аутора мастер рада: Милица Стоичков

Наслов мастер рада: Пракса јавних извршитеља са подручја Вишег суда у Нишу у спровођењу извршења ради намирења новчаног потраживања

Ментор: Проф. др Невена Петрушић

Изјављујем да је електронски облик мастер рада у pdf формату истоветан штампаном облику, који сам предао/ла Правном факултету Универзитета у Нишу.

У Нишу, _____

Потпис аутора

ИЗЈАВА О АУТОРСТВУ И ОДОБРАВАЊУ ОБЈАВЉИВАЊА МАСТЕР РАДА

Изјављујем да је мастер рад, под насловом **Пракса јавних извршитеља са подручја Вишег суда у Нишу у спровођењу извршења ради намирења новчаног потраживања** пријављен и одбрањен на Правном факултету Универзитета у Нишу:

- резултат сопственог истраживачког рада;
- да овај мастер рад у целини, нити у деловима, нисам пријављивао/ла на другим факултетима, нити универзитетима;
- да нисам повредио/ла ауторска права, нити злоупотребио/ла интелектуалну својину других лица.

Дозвољавам да се овај мастер рад чува у библиотеци и објави на сајту Правног факултета Универзитета у Нишу, са подацима о датуму одбране и комисији пред којом је рад брањен.

Аутор мастер рада: Милица Стоичков

У Нишу, _____

Потпис аутора
